

**2017. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne
„Horizon“ Tselluloosi ja Paberi AS**

Aruandeaasta algus	1. jaanuar 2017
Aruandeaasta lõpp	31. detsember 2017
Kontserni nimetus	„Horizon“ Tselluloosi ja Paberi AS
Registrikood	10089165
Aadress	Anija tee 10 Kehra, Harju maakond, 74305 Eesti
Telefon	+372 608 5007
Faks	+372 608 5756
Koduleht	www.horizon.ee
Tegevusala	Tselluloosi ja paberi tootmine Paberkottide ümbertöötlemine Pehmepaberi ümbertöötlemine
EMTAK-i kood	17121
Audiitorid	Ernst & Young Baltic AS
Raamatupidamise aastaaruandele lisatud dokumendid	Sõltumatu vandeaudiitori aruanne Kasumi jaotamise ettepanek Aktsionäride nimekiri

SISUKORD

KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE 31. DETSEMBRI SEISUGA	7
KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE 31. DETSEMBRIL LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA	8
KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE 31. DETSEMBRIL LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA	9
KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE 31. DETSEMBRIL LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA.....	10
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	11
LISA 1. TEAVE ÄRIÜHINGU KOHTA.....	11
LISA 2. KOOSTAMISE ALUSED	11
LISA 3. KONSOLIDEERIMISE ALUSED	12
LISA 4. OLULISTE ARVESTUSPÕHIMÕTETE KOKKUVÕTE.....	13
LISA 5. RAHA JA RAHALÄHENDID	25
LISA 6. NÕUDED OSTJATE VASTU	25
LISA 7. VARUD	26
LISA 8. MÜÜGIKS HOITAVAD VARAD	26
LISA 9. LAENUNÕUDED.....	27
LISA 10. MATERIAALNE PÕHIVARA	28
LISA 11. IMMATERIAALNE PÕHIVARA.....	29
LISA 12. KAPITALI- JA KASUTUSRENDID	30
LISA 13. LÜHIAJALISED KOHUSTISED.....	31
LISA 14. PALGAD JA MAKSUKOHUSTUSED.....	32
LISA 15. PIKAAJALISED KOHUSTISED	32
LISA 16. OMAKAPITAL	33
LISA 17. MÜÜGITULU.....	34
LISA 18. MUUD ÄRITULUD	34
LISA 19. TOORAIN, VARUD JA KAUBAD.....	35
LISA 20. TÖÖJÕUKULUD.....	35
LISA 21. MITMESUGUSED KULUD	35
LISA 22. MUUD ÄRIKULUD	35
LISA 23. FINANTSTULUD	36
LISA 24. FINANTSKULUD	36

HORIZON TSELLULOOSI JA PABERI AS

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

LISA 25. INTRESSIKULU.....	36
LISA 26. TEHINGUD JA SALDOD SEOTUD OSAPOOLETGA.....	37
LISA 27. FINANTSINSTRUMENDID JA FINANTSRIISKIDE JUHTIMINE	39
LISA 28. EMAETTEVÖTTE KONSOLIDEERIMATA FINANTSSEISUNDI ARUANNE SEISUGA 31. DETSEMBER.....	46
LISA 29. EMAETTEVÖTTE KONSOLIDEERIMATA KOONDKASUMIARUANNE LÖPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA.....	47
LISA 30. EMAETTEVÖTTE KONSOLIDEERIMATA RAHAVOOGUDE ARUANNE	48
LISA 31. EMAETTEVÖTTE KONSOLIDEERIMATA OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE	49
2017. AASTA KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KINNITAMINE.....	50
SÖLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE	51
KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK.....	53
AKTSIONÄRIDE NIMEKIRI	54
MÜÜGITULU LIIGITUS VASTAVALT EESTI MAJANDUSE TEGEVUSALADE KLASSIFIKAATORILE (EMTAK).....	55

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

2017. AASTA TEGEVUSARUANNE

Käesolevaga esitab juhatus oma 22. aastaaruande ettevõtte äritegevuse kohta ning raamatupidamise aastaaruande 31. detsembril 2017 lõppenud majandusaasta kohta.

Turud

Nagu varasematelgi aastatel, keskendus kontserni müügitegevus peamiselt Euroopale, moodustades üle 60% kogu müügist. Samuti jätkati müügitegevuse arendamist Aafrikas ja Aasias.

Müük ja uute klientide leidmine Euroopas on aidanud keskenduda erinevate regioonide ja tootesegmentide arendamisele, sh ettevõtte eritoodetele, milleks on korrosioonivastane pakkepaber (VCI), kaitsev pakkepaber ja niiskuskindel paber (mille jaoks on loodud ka eraldi brändid).

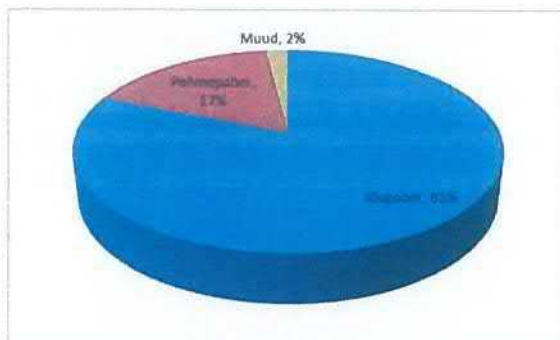
Käive ja ärikasum

Nii äritulud kui ärikasum kasvasid 2017. aastal 2016. aastaga võrreldes: äritulud olid 60,9 mln eurot (2016: 55,2 mln eurot) ja ärikasum 9,9 mln eurot (2016: 6,3 mln eurot). Ärikasumi kasv saavutati mitmesuguste kulukärbete tulemusena. Äritegevuse põhirõhk oli jätkuvalt tootmisefektiivsuse parandamisel.

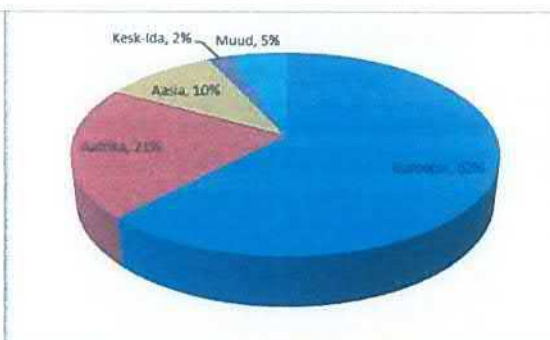
Müük

Müük aastal 2017 (väärtuse alusel):

Tooted

Piirkonnad

Aasta jooksul tehtud investeeringud

2017. aasta lõpus käivitas ettevõtte edukalt uue biomassil töötava rohelise koostootmisjaama, kus toodetavat auru ja elektrienergiat hakatakse kasutama paberi tootmises. Koostootmisjaama käivitamisega tõusis oluliselt ettevõtte isemajandamisvõime ning langes CO₂ emissioon.

Samuti võttis ettevõtte 2017. aasta lõpus kasutusele uued ümbertöötusliinid, mis võimaldavad pakkepaberist paberkotte toota. Uusi tooteid on kavas hakata kasutama peamiselt kiiresti liikuvate tarbekaupade (FMCG) sektoris. Kõnealune investeering on kooskõlas EL-i strateegiaga, mille kohaselt tuleks asendada plastikpakendid taaskasutatavate lahendustega.

Kokku on investeeringute väärtuseks umbkaudu 25 mln eurot.

HORIZON TSELLULOOSI JA PABERI AS

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Dividendid

Ettevõtte on jätkanud oma aktsionäridele dividendide maksmist. 2017. aastal maksis ettevõtte aktsionäridele 2,4 mln eurot dividende.

Rahastamine

2017. aastal jätkas kontsern laenude tagasimaksmisega järgmistele laenuandjatele: AS SEB Pank, AS SEB Liising ja Keskkonnainvesteeringute Keskus. 2017. aastal maksti laenude põhiosa tagasi summas 4 mln eurot. 2017. aastal sai kontsern SEB-lt täiendavat pikaajalist laenu summas 16 mln eurot.

Personal ja keskkond

2017. aastal oli kontserni keskmine alaliste töötajate arv 416 (2016: 420). Kontsern täidab kõiki personali ja keskkonda puudutavaid eeskirju.

2017. aastal uuendas ettevõtte edukalt oma FSC, ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaate.

Tulevikuväljavaated

Tagamaks kontserni kindlat tulevikku, kavatseb jätkata kontsern ka järgnevatel aastatel oma strateegilise arengukava elluviimist. See parandab veelgi meie efektiivsust ning kindlustab ärile kasvu.

Tänuavaldused

Juhatus avaldab siinkohal tänu kõikidele töötajatele nende pideva suure tööpanuse, pühendumise ja kohusetunde eest. Samuti soovime tänada kõiki kontserni aktsionäre, kel on olnud väga oluline roll paberivabriku töö ladusal korraldamisel. See toetus annab meile kindlustunnet nii 2018. aasta kui ka järgmiste aastate ülesannete täitmiseks.

Bashyam Krishnan

Tegevjuht, juhatuse esimees

Roman Bukatšjov

Finantsjuht, juhatuse liige

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE**KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE 31. DETSEMBRI SEISUGA**

	Lisa	2017	2016
Käibevara			
Raha ja rahälähendid	5	10 057	2 063
Nõuded ostjate vastu	6	8 035	8 798
Varud	7	3 025	4 007
Müügiks hoitavad varad	8	4 692	0
Käibevara kokku		25 809	14 868
Põhivara			
Pikaajalised finantsvarad			
Laenud ja ettemaksed	9	112	112
Materiaalne põhivara			
Maa ja ehitised	10	16 066	16 300
Masinad ja seadmed	10	58 470	62 687
Lõpetamata ehitustööd ja ettemaks põhivara eest	10	21 199	4 375
Immateriaalne põhivara	11	172	181
Põhivara kokku		96 019	83 655
Varad kokku		121 828	98 523
Lühiajalised kohustised			
Laenud	13	6 523	8 317
Võlad tarnijatele ja muud kohustised	13	14 057	6 311
Maksuvõlad	13	0	1 400
Lühiajalised kohustised kokku		20 580	16 028
Pikaajalised kohustised			
Laenud	15	24 197	11 531
Muud kohustised	15	4 532	4 686
Pikaajalised kohustised kokku		28 729	16 217
Kohustised kokku		49 309	32 245
Omakapital			
Aksiakapital	16	14 829	14 829
Kohustuslik reservkapital		1 483	1 483
Jaotamata kasum		56 207	49 966
Emaettevõtte omanike osa omakapitalist		72 519	66 278
Kohustised ja omakapital kokku		121 828	98 523

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

**KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE 31. DETSEMBRIL LÕPPENUD
MAJANDUSAASTA KOHTA**

	Lisa	2017	2016
Äritulu			
Müügitulu	17	60 041	54 234
Muud äritulud	18	868	989
Äritulud kokku		60 909	55 223
Tooraine, varud ja kaubad	19	31 216	29 433
Tööjõukulud	20	9 491	8 958
Mitmesugused kulud	21	7 425	6 677
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude muutus	7	-408	720
Muud ärikulud	22	520	323
Kulum	10-11	2 797	2 849
Ärikasum		9 868	6 263
Finantstulud kokku	23	63	5
Finantskulud kokku	24-25	690	735
Kasum enne tulumaksu		9 241	5 533
Tulumaksukulu		600	1 400
Puhaskasum		8 641	4 133
Millest:			
Emaettevõtte aktsionäride osa		8 641	4 133
Aruandeaasta muu koondkasum		0	0
Aruandeaasta koondkasum kokku		8 641	4 133

Konsolideerimise aluseid vt lisast 3.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

**KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE 31. DETSEMBRIL
LÖPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA**

	Lisa	2017	2016
Äritegevus			
Kasum (+) / kahjum (-) enne maksustamist		9 241	5 533
Kulum (+)	10-11	2 797	2 849
Sihtfinantseeringute kulum (-)		-153	-150
Kasum/kahjum põhivara müügist/mahakandmisest (-/+)		14	17
Intressitulu	23	-5	-5
Intressikulu	24	372	347
Varude muutus	7	982	1 557
Muutused nõuetes ostjate vastu	6	807	-1 421
Muutused muudes nõuetes	6	-39	-357
Muutused võlgnevustes tarnijatele	10-13	1 210	214
Muutused viitvõlgades	13	196	-6
Muutused muudes võlgnevustes	13	186	196
Rahavood äritegevusest		15 608	8 774
Investeeringustegevus			
Materiaalse põhivara soetamine	10-11	-13 502	-4 876
Antud laenud	9	0	0
Laekunud intressid	23	0	0
Rahavood investeeringustegevusest		-13 502	-4 876
Finantseerimistegevus			
Saadud laenud		17 286	8 815
Laenude tagasimaksed		-6 414	-4 202
Makstud dividendid		-2 400	-6 400
Makstud tulumaks		-2 000	-200
Makstud intressid	25	-584	-380
Rahavood finantseerimistegevusest		5 888	-2 367
Rahavood kokku		7 994	1 531
Raha ja rahalähendid perioodi alguses	5	2 063	532
Raha ja rahalähendid perioodi lõpus	5	10 057	2 063

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

**KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE 31. DETSEMBRIL
LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA**

	Aktsiakapital	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Omakapital kokku
Saldo seisuga 31. detsember 2015	14 829	1 483	51 433	67 745
Perioodi kasum	0	0	4 133	4 133
Muu koondkasum	0	0	0	0
Dividendid	0	0	-5 600	-5 600
Saldo seisuga 31. detsember 2016	14 829	1 483	49 966	66 278
Perioodi kasum	0	0	8 641	8 641
Muu koondkasum	0	0	0	0
Dividendid	0	0	-2 400	-2 400
Saldo seisuga 31. detsember 2017	14 829	1 483	56 207	72 519

Vt lisateavet lisast 16.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

LISA 1. TEAVE ÄRIÜHINGU KOHTA

Jõupaberit (siledat, venivat, niiskuskindlat jne) tootev ja eksportiv ettevõtte Horizon Tselluloosi ja Paberi AS registreeriti 3. augustil 1995. aastal aadressil Anija 10, Kehra, Eesti. Kontserni omanik on Singapuri ettevõtte Tolaram Industries Pte Ltd.

LISA 2. KOOSTAMISE ALUSED

Horizon Tselluloosi ja Paberi AS-i (edaspidi: emaettevõtte) ja tema tütarettevõtte Horizon Tissue OÜ (koos: kontsern) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavalt Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu (IASB) avaldatud ja Euroopa Liidus vastuvõetud rahvusvaheliste finantsaruandlusstandarditele (IFRS).

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud soetusmaksumuse põhimõttel, kui lisas 4 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtte“ ei ole märgitud teisiti.

Raamatupidamise aastaaruanne on kinnitatud avaldamiseks juhatuse poolt 16. juulil 2018.

Raamatupidamise aastaaruande peab vaatama üle ka nõukogu ning selle peavad kinnitama aktsionärid. Aktsionäridel on õigus teha raamatupidamise aastaaruandesse muudatusi.

Kontserni arvestus- ja esitusvaluuta on euro. Kui pole märgitud teisiti, on kõik finantsnäitajad ümardatud lähima tuhandeni.

LISA 3. KONSOLIDEERIMISE ALUSED

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne koosneb kontserni ja tema tütarettevõtete raamatupidamise aastaaruannetest seisuga 31. detsember 2017. Tütarettevõtete raamatupidamise aastaaruanded koostatakse emaettevõttega sama aruandeaasta kohta ühesuguste arvestuspõhimõtete alusel. Kontsern kontrollib investeerimisobjekti, kui ta on avatud või tal on õigused investeerimisobjektis osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ja ta saab mõjuvõimu kaudu, mis tal on investeerimisobjekti üle, seda kasumit mõjutada.

Seega kontrollib kontsern investeerimisobjekti üksnes juhul, kui:

- tal on mõjuvõim investeerimisobjekti üle (st õigused, mis võimaldavad tal juhtida investeerimisobjekti olulisi tegevusi);
- ta on avatud või tal on õigused investeerimisobjektis osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ning
- ta saab kasutada oma mõjuvõimu investeerimisobjekti üle, et mõjutada oma kasumi suurust.

Üldiselt eeldatakse, et häälteenamusega kaasneb ka kontroll. Selle eelduse paikapidavuse kinnitamiseks ja juhul, kui kontsernile ei kuulu investeerimisobjektis häälteenamus või muu sellega võrdsustatav õigus, peab kontsern hindama, kas ta kontrollib konkreetset investeerimisobjekti, võttes arvesse kõiki olulisi fakte ja asjaolusid, nagu näiteks:

- lepinguline kokkulepe investeerimisobjekti teiste osanikega
- muudest lepingulistest kokkulepetest tulenevad õigused
- kontserni hääleõigused ja potentsiaalsed hääleõigused

Kontsern hindab kontrolli omamist investeeringuobjektis uuesti, kui faktidest ja asjaoludest ilmneb, et üks või mitu kolmest kontrollielemendist on muutunud. Tütarettevõtteid konsolideeritakse alates kontrolli saavutamise kuupäevast ning konsolideerimine lõpetatakse, kui kontsern kontrolli tütarettevõtte üle kaotab. Kõiki tütarettevõtete poolt aasta jooksul omandatud või müüdud varasid, kohustisi, tulusid ja kulusid kajastatakse kontserni konsolideeritud majandusaasta aruandes alates kontrolli saavutamise kuupäevast kuni kuupäevani, mil kontsern kaotab kontrolli tütarettevõtte üle.

Kasum või kahjum ning muu koondkasumi iga komponent omistatakse emaettevõtte omanikele ja vähemusosalusele isegi juhul, kui selle tulemusel tekib vähemusosalusele negatiivne saldo. Vajadusel korrigeeritakse tütarettevõtete aruandeid nii, et neis rakendatavad arvestuspõhimõtted oleks kontserni arvestuspõhimõtetega kooskõlas. Kõik kontsernisisesed varad ja kohustised, omakapital, tulud, kulud ja rahavood, mis on seotud kontserni majandusüksuste vaheliste tehingutega, elimineeritakse konsolideerimisel täielikult. Tütarettevõtte osaluse muudatust, millega ei kaasne kontrolli kadumine, kajastatakse omakapitalitehinguna.

Kui kontsern kaotab kontrolli tütarettevõtte üle, siis ta lõpetab tütarettevõtte varade, kohustiste, vähemusosaluse ja omakapitali muude komponentide kajastamise ning kajastab kontrolli kaotamisega seotud kasumi või kahjumi kasumiaruandes. Allesjäänud investeering kajastatakse selle õiglasest väärtuses.

LISA 4. OLULISTE ARVESTUSPÕHIMÕTETE KOKKUVÕTE

I Tulu kajastamine

Kaupade müük

Tulu kajastatakse ulatuses, milles on tõenäoline, et kontsern saab sellest majanduslikku kasu ja tulu suurust saab usaldusväärselt mõõta. Tulu kajastatakse laekunud tasu õiglases väärtuses, millest on arvestatud maha hinnaalandid, soodustused ning muud müügitagastused ja lõivud. Tulu kajastatakse siis, kui kaupade omandiga seotud olulised riskid ja hüved on ostjale üle läinud.

Intressitulu

Intressitulu kajastatakse tekkepõhiselt.

II Olulised raamatupidamisotsused, hinnangud ja eeldused

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamine kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandlusstandarditega nõuab juhtkonnalt hinnangute ja eelduste kasutamist, mis mõjutavad aruandes kajastatud varasid ja kohustisi, tingimuslike varade ja kohustiste esitamist raamatupidamise aastaaruande kuupäeva seisuga ning aruandeperioodi tulusid ja kulusid. Juhtkonna hinnanguid on kasutatud peamiselt eraldiste moodustamiseks ja ümberhindamiseks, nõuete väärtuse langusest tingitud eraldise loomiseks ning varude väärtuse languse, põhivara kasuliku tööea ning tingimuslike nõuete ja kohustiste hindamiseks. Muutused juhtkonna hinnangutes kajastatakse selle perioodi kasumiaruandes, kus muutus ilmnes. Tegelikud tulemused võivad sellistest hinnangutest erineda.

Kontserni arvestuspõhimõtete rakendamisel on juhtkond kasutanud järgmisi hinnanguid ja eeldusi, mis mõjutavad kõige enam konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes kajastatud summasid.

Kulumi arvestusmeetod

Materiaalse põhivara objekte amortiseeritakse kahaneva jäägi meetodil. Igale materiaalse põhivara objektile määratakse selle kasulikule tööeale vastav amortisatsioonimäär. Varade jääkväärtus, kasulik tööiga ja kulumi arvestamise meetodid vaadatakse üle ja korrigeeritakse vastavalt vajadusele iga majandusaasta lõpus. Materiaalse põhivara kulumi arvestusmeetod valiti olemasolevate varade suhteliselt pika tööea alusel.

Mittefinantsvara väärtuse langus

Väärtus on langenud, kui vara või raha teeniva üksuse bilansiline jääkmaksumus ületab selle kaetavat väärtust, mis arvutatakse diskonteeritud rahavoogude meetodil. Rahavood tuletatakse järgmise viie aasta eelarvest ning need ei hõlma ümberstruktureerimist, mille tegemist pole kontsern veel otsustanud, ega olulisi tulevasi investeeringuid, mis suurendavad kontrollitava raha teeniva üksuse vara tulukust. Kaetavat väärtust mõjutavad kõige enam diskonteeritud rahavoo mudeli diskontomäär ja hinnanguline tulevane sissetulev rahavoo ning ekstrapoleerimiseks kasutatav kasvumäär.

Õiglase väärtuse hindamine

Õiglane väärtus on hind, mis saadaks vara müügil või makstaks kohustise üleandmisel hindamiskuupäeval turuosalistevahelises tavapärasel tehingus. Vara või kohustise õiglast väärtust hinnatakse eeldusel, et turuosalistel lähtuvad vara või kohustise hinna määramisel oma majanduslikest huvidest.

Õiglase väärtuse hindamiseks kasutatakse meetodeid, mis on antud tingimustes asjakohased ja mille kasutamiseks eksisteerib piisavalt andmeid, et hinnata õiglast väärtust, maksimeerides asjakohaste jälgitavate sisendite kasutamist ja minimeerides mittejälgitavate sisendite kasutamist.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Kõik varad ja kohustised, mis on hinnatud õiglasesse väärtusesse, või mille õiglased väärtused on raamatupidamise aastaaruandes avalikustatud, on klassifitseeritud vastavalt alltoodud õiglase väärtuse hierarhiale, mis põhineb madalaima taseme sisendil, mis on oluline õiglase väärtuse mõõtmisele tervikuna:

- Tase 1 — noteeritud (korrigeerimata) hinnad aktiivsel turul identsetele varadele ja kohustistele
- Tase 2 — hindamismeetodid, mille puhul madalaima taseme olulised sisendid on otseselt või kaudselt jälgitavad
- Tase 3 — hindamismeetodid, mille puhul madalaima taseme olulised sisendid ei ole otseselt või kaudselt jälgitavad

Kontsern hindab iga aruandeperioodi lõpul, kas varad ja kohustised, mis esinevad finantsaruannetes perioodide lõikes korduvalt, vajavad tasemete vahel ümberklassifitseerimist (põhinedes madalaimal sisendil, mis on oluline õiglase väärtuse hindamisele tervikuna).

III Raha ja rahalähendid

Finantsseisundi aruandes ja rahavoogude aruandes kajastatakse raha ja lühiajaliste hoiuste all raha kassas ja pangakontodel ning lühiajalisi hoiuseid esialgse tähtajaga kuni kolm kuud, mida saab kergesti konverteerida teadaoleva suurusega rahasummadeks ja mille väärtuse muutumise risk on väike.

IV Finantsvara

Algselt kajastatakse finantsvara soetusmaksumuses, mis on selle eest makstud tasu õiglase väärtus, millele lisanduvad kõik vara soetamisega otseselt seotud kulud, sh esindajatele, nõustajatele, maakleritele ning vahendajatele makstud teenus- ja vahendustasud ning tagastamatud lõivud, maksud ja nõuded. Erandiks on õiglasest väärtusest muutusega läbi kasumiaruande kajastatavate finantsvarade soetamisega otseselt seostatavad tehingukulud, mis kantakse nende tekkimisel kuludesse.

Finantsvara oste ja müüke, mille tingimuste kohaselt antakse vara üle ajavahemiku jooksul, mis on kehtestatud kas õigusaktidega või kujunenud kokkuleppeliselt konkreetsetel turul, kajastatakse tehingupäeval – päeval, mil kontsern võtab endale vara ostmise või müümise kohustuse.

Pärast esmast kajastamist liigitatakse finantsvarad eri kategooriatesse (vt allpool) ja iga majandusaasta lõpus vaadatakse määratlus üle. Neid finantsvarasid, mida IFRS ei luba ümber liigitada, ümber ei liigitata. Pärast esmast kajastamist mõõdetakse finantsvarasid järgmiselt:

- 1) õiglasest väärtusest muutusega läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad kajastatakse nende õiglasest väärtusest (kõnealusel ja eelmistel arvestusperioodidel kontsernil sellesse kategooriasse liigitatud finantsvara ei olnud);
- 2) lunastustähtajani hoitavad investeeringud kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (see rühm sisaldab tähtajalisi hoiuseid tähtajaga alates kolmest kuust);
- 3) laenud ja nõuded kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (see rühm sisaldab antud laene, nõudeid ostjate vastu ja muid nõudeid);
- 4) müügi valmis finantsvarad kajastatakse nende õiglasest väärtusest või soetusmaksumuses, juhul kui tegemist on omakapitaliinstrumentidega, mille õiglast väärtust ei saa usaldusväärselt mõõta (sellesse rühma kuuluvad kõik finantsvarad, mida eelnimetatud rühmadesse ei liigitata; kõnealusel ja eelmistel arvestusperioodidel kontsernil sellesse kategooriasse liigitatud finantsvara ei olnud).

Lunastustähtajani hoitavaid investeeringuid ning laene ja nõudeid kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses sisemise intressimäära meetodil. Korrigeeritud soetusmaksumus arvutatakse kogu finantsvarade perioodi kohta, võttes arvesse omandamisel tekkinud alla- või juurdehindlusi ning kõiki omandamisega otseselt seotud kulusid.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetavate finantsvarade väärtuse langust kajastatakse siis, kui on tõenäoline, et nende kaetav väärtus on väiksem kui bilansiline väärtus. Nõudeid ostjate vastu, mille maksetähtaeg on üldjuhul 30–90 päeva, kajastatakse nende esialgses arve kogusummas, millest on arvatud maha lootusetute võlgade eraldis. Eraldis moodustakse siis, kui on objektiivseid tõendeid, et kontsern ei suuda võlgu sisse nõuda. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded kantakse maha sellekohase informatsiooni selgumisel.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvarade kaetav väärtus võrdub finantsvarast hinnanguliselt saadavate tulevaste rahavoogude nüüdisväärtusega, mida diskonteeritakse esmasel kajastamisel fikseeritud sisemise intressimääraga. Iga kliendi laekumata arvet hinnatakse eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Äritegevusega seotud finantsvarade väärtuse langus kajastatakse kasumiaruandes ärikulude all (real „Muud ärikulud“) ja investeerimistegevusega seotud finantsvarade väärtuse langus esitatakse finantskuluna kasumiaruandes.

Kuludesse kantud nõuded, mis arvestusperioodil siiski laekuvad, kajastatakse real „Muud tulud“.

Intressitulu finantsvaradelt arvestatakse lineaarselt. Arvestatud, ent laekumata tulu kajastatakse bilansis viitlaekumisena.

Finantsvara kajastamine lõpetatakse, kui kontsern kaotab õiguse finantsvarast saadavatele rahavoogudele või kui kontsern annab kõik omandiõigusega kaasnevad hinnangulised rahavood ning olulised omandiõiguse riskid ja hüved üle kolmandale isikule.

V Müügiks hoitavad põhivarad ja lõpetatud tegevusvaldkonnad

Kontsern klassifitseerib põhivara ja müügigrupi müügiks hoitavaks, kui selle bilansiline väärtus kaetakse peamiselt müügitehingu, mitte jätkuva kasutuse läbi. Müügiks hoitavaks klassifitseeritud põhivara ja müügigruppe kajastatakse kas nende bilansilises väärtuses või õiglasest väärtuses, millest on arvatud maha müügikulutused, olenevalt sellest, kumb on madalam. Müügikulutused on vältimatud kulutused, mis on otseselt omistatavad vara (müügigrupi) müügile, välja arvatud finantskulud ja tulumaksukulu.

Selleks, et müügiks hoitavaks klassifitseerimise tingimused oleksid täidetud, peab müük olema äärmiselt tõenäoline ning vara või müügigrupp peab olema saadaval koheseks müügiks käesolevas seisukorras. Müügitehingu läbiviimiseks vajalikud toimingud peavad viitama sellele, et müügitehingu tingimuste oluline muutmine või selle ärajäämine on ebatõenäoline. Juhtkond peaks viima müügitehing lõpuni ühe aasta jooksul alates klassifitseerimise kuupäevast.

Müügiks hoitavaks klassifitseeritud materiaalsel ja immateriaalsel põhivara ei amortiseerita.

Müügigrupp liigitatakse lõpetatud tegevusvaldkonnaks, kui see on majandusüksuse komponent, mis on kas müüdud või liigitatud müügiks hoitavaks, ning

- esindab eraldi olulist äritegevusvaldkonda või äritegevuste geograafilist piirkonda,
  - on osa eraldiseisvast koordineeritud plaanist realiseerida üksik oluline äritegevusvaldkond või äritegevuste geograafiline piirkond
- või
- on tütarettevõte, mis on soetatud üksnes edasimüügi eesmärgil.

Täiendavalt avalikustatav teave on toodud lisas 8. Kui pole märgitud teisiti, on kajastatud kõikides muudes raamatupidamise aastaaruande lisades vaid jätkuvate tegevusvaldkondade andmeid.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

VI Varud

Valmis- ja lõpetamata toodang kajastatakse algselt selle töötlemiskulutustes. Töötlemiskulutused hõlmavad kõiki otseseid ja kaudseid tootmiskulusid, mis on tehtud varude viimiseks nende praegusesse asukohta ja seisundisse. Tootmise üldkulud jagatakse töötlemiskulutustele tootmisrajatiste tavapärase võimsuse alusel. Muid varusid kajastatakse algselt nende soetusmaksumuses. Varude soetusmaksumus hõlmab kõiki otseseid ja kaudseid kulutusi, mis on tehtud varude viimiseks nende praegusesse asukohta ja seisundisse.

Puidu, puiduhakke ja kõigi muude varude maksumust arvestatakse FIFO meetodil. Bilansis kajastatakse varusid soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses (olenevalt sellest, kumb on madalam). Neto realiseerimisväärtus on tavapärase äritegevuse käigus kasutatav hinnanguline müügihind, millest on arvatud maha toote lõpetamiseks ja müügi sooritamiseks vajalikud hinnangulised kulutused. Varude allahindlusi nende neto realiseerimisväärtuseni kajastatakse koondkasumis real „Tooraine, varud ja kaubad“.

VII Välisvaluuta

2017. aasta välisvaluutas fikseeritud tehingud arvestatakse eurodesse ümber tehingu kuupäeval kehtinud Euroopa Keskpanga ametliku vahetuskursi alusel.

Välisvaluutas fikseeritud rahalised varad ja kohustised arvestatakse aruandekuupäeval eurodesse ümber aruandekuupäeval kehtinud Euroopa Keskpanga kursi alusel. Kõiki ümberarvestusest tekkinud kahjusid ja kasumeid kajastatakse koondkasumis nende tekkimise perioodil.

Euroopa Keskpanga 31. detsembril 2017 kehtinud euro ja USA dollari vahetuskurss oli 1,1993.

VIII Materiaalne põhivara

Vara kajastatakse materiaalse põhivara objektina siis, kui selle maksumus on üle 640 euro ja kasulik tööiga üle ühe aasta. Vara, mille maksumus on väiksem, kuid hinnanguline kasulik tööiga üle ühe aasta, võetakse arvele väheväärtusliku inventarina ja kajastatakse varudes. Väheväärtuslik inventar kantakse kuludesse selle kasutuselevõtul. Kuludesse kantud väheväärtusliku inventari üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Materiaalse põhivara objekte kajastatakse algselt nende soetusmaksumuses. Materiaalse põhivara objekti soetusmaksumus koosneb selle ostuhinnast ja soetamisega otseselt seotud kuludest. Materiaalse põhivarana kajastatud vara soetusmaksumus sisaldab laenukasutuse kulutusi (intressimaksud, lepingutasude amortisatsioon jne), mis on tekkinud vara ehitamise rahastamisel. Laenukasutuse kulutusi hakatakse kapitaliseerima vara ehitamise alguskuupäevast alates ja kapitaliseerimine lõpetatakse vara valmimisel.

Pärast esmast kajastamist peetakse materiaalse põhivara objekti üle arvestust soetusmaksumuses, millest on arvatud maha akumuleeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad kahjumid.

Kui materiaalse põhivara objekt koosneb olulistest osadest, mille kasulik tööiga on erinev, peetakse osade üle arvestust eraldi ning neile määratakse nende kasulikule tööeale vastav amortisatsioonimäär.

Hilisemad materiaalse põhivara objektidega seotud kulud (näiteks eseme osa asendamine) lisatakse eseme bilansilisele jääkmaksumusele vaid juhul, kui on täidetud järgmised kriteeriumid: (a) on tõenäoline, et varaga seotud tulevane majanduslik kasu läheb kontsernile ja (b) objekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt hinnata. Asendatud osade kajastamine bilansis lõpetatakse. Põhjalikumate kontrollidega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara bilansilisele jääkmaksumusele sarnaselt asendamisega, eeldusel et kajastamise tingimused on täidetud. Muid hooldus- ja remondikulusid kajastatakse kasumiaruandes nende toimumise momendil.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Materiaalse põhivara objekte amortiseeritakse kahaneva jäägi meetodil. Igale materiaalse põhivara objektile määratakse selle kasulikule tööeale vastav amortisatsioonimäär.

Materiaalse põhivara objekti kajastamine lõpetatakse selle võõrandamisel. Vara kajastamise lõpetamisest tekkinud kasum või kahjum kajastatakse selle aasta kasumiaruandes, kus vara kajastamine lõpetati.

Varade jääkväärtus, kasulik tööiga ja kulumi arvestamise meetodid vaadatakse üle ja korrigeeritakse vastavalt vajadusele iga majandusaasta lõpus. Pärast korrigeerimist kajastatakse see materiaalse põhivara bilansilises jääkmaksumuses asendusmaksumusena, eeldusel et kajastamise tingimused on täidetud.

Kulumi arvestatakse erinevate määrade alusel, mida kasutatakse vara maksumuse mahakandmise arvutamiseks, võttes arvesse vara hinnangulist jääkväärtust selle eeldatava kasuliku tööea jooksul. Kulumi hakatakse arvestama kuupäevast, mil omandatud vara võetakse kasutusele. Kulumi arvestatakse kahaneva jäägi meetodil.

Aastased amortisatsioonimäärad on järgmised:

Ehitised	2%
Masinad ja seadmed	3–5%
Muud seadmed ja varad	5–40%

Materiaalse põhivara bilansilise jääkmaksumuse väärtuse langust hinnatakse siis, kui on tõendeid sellest, et vara bilansiline jääkmaksumus võib ületada selle kaetavat väärtust. Väärtuse languse testimist on kirjeldatud põhjalikumalt edaspidi (vt põhimõtet „Vara väärtuse langus“).

IX Immateriaalne põhivara ja amortisatsioon

Immateriaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses. Pärast algset arvelevõtmist kajastatakse immateriaalset põhivara soetusmaksumuses, millest on arvatud maha akumuliseerunud kulum ja akumuliseerunud kahjum vara väärtuse langusest.

Immateriaalne põhivara jagatakse piiratud ja piiramatult kasuliku tööeaga varaks. Piiratud kasuliku tööeaga immateriaalset põhivara amortiseeritakse lineaarselt vara hinnangulise kasuliku tööea jooksul (tavaliselt 5 aastat). Amortisatsioonikulu kajastatakse kasumiaruandes immateriaalse vara funktsioonile vastavas kulukategoorias. Piiratud kasuliku tööeaga immateriaalse põhivara amortisatsiooniperiood ja -meetod vaadatakse üle iga majandusaasta lõpus. Muutused vara hinnangulises kasulikus tööeas ja mudelis, mille alusel varast tulevikus saadavat majanduslikku tulu kavatakse kasutada, kajastatakse arvestushinnangute muutustena ja neid kohaldatakse edasiulatuvalt.

X Vara väärtuse langus

Kontsern hindab igal aruandekuupäeval, kas leidub tõendeid vara väärtuse languse kohta. Selliste tõendite esinemisel või vähemalt kord aastas (kui seda nõuab IFRS), hindab kontsern vara kaetavat väärtust. Kui vara bilansiline jääkmaksumus ületab selle kaetavat väärtust, hinnatakse vara alla selle kaetava väärtuseni kas eraldi või raha teeniva üksuse osana. Vara kaetav väärtus on kas selle hinnanguliste tulevaste rahavoogude nüüdisväärtus (kasutusväärtus) või selle õiglase väärtus, millest on arvatud maha müügikulutused, olenevalt sellest, kumb on suurem. Kasutusväärtuse hindamisel diskonteeritakse hinnangulised rahavood nüüdisväärtuseni, kasutades diskontomäära, mis peegeldab raha ajaväärtuse jooksvaid turuhinnanguid ja varale iseloomulikke riske. Vajadusel kasutatakse

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

sõltumatute ekspertide abi. Vara väärtuse langusest tulenev kahjum, sh raha teenivate üksuste väärtuse langusest tekkinud kahjum, kajastatakse kasumiaruandes kuluna selle tekkimise perioodil.

Kui on tõendeid selle kohta, et eelmistel aastatel kajastatud vara väärtuse langusest tekkinud kahjumit enam ei esine või see on vähenenud, vara väärtuse langusest tekkinud kahjum tühistatakse. Väärtuse langusest tulenevad kahjumid ja valitsevad asjaolud vaadatakse üle vähemalt kord aastas igal aruandekuupäeval. Väärtuse langusest tuleneva kahjumi tühistamisel suurenenud vara bilansiline jääkmaksumus ei tohi ületada bilansilist jääkmaksumust, mis oleks määratud (kulumit arvestamata), kui väärtuse langusest tulenevat kahjumit ei oleks kajastatud.

XI Finantskohustised

Finantskohustisi (võlad tarnijatele ja muud kohustused, laenud, viitvõlad ning muud lühi- ja pikaajalised kohustised) võetakse esmalt arvele soetusmaksumuses, mis koosneb saadud tulu õiglasest väärtusest. Edaspidi kajastatakse finantskohustisi nende korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Sisemise intressimäära arvutamisel võetakse arvesse tehingukulud, mis kantakse kuludesse finantskohustise eluea jooksul.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates bilansipäevast või kui kontsernil pole tingimusteta õigust lükata kohustise tasumist edasi rohkem kui 12 kuud pärast bilansipäeva. Finantskohustised, mis tuleb tasuda 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, liigitatakse lühiajalisteks isegi siis, kui pärast bilansipäeva ja enne raamatupidamise aastaaruande avaldamise heakskiitmist sõlmitakse pikaajalise refinantseerimise leping. Kui lepingut rikutakse bilansipäeval või enne seda niivõrd, et kohustis tuleb nõudmisel tasuda, liigitatakse kohustis lühiajaliseks.

Finantskohustise kajastamine lõpetatakse selle täitmisel, tühistamisel või aegumisel.

XII Eraldised

Eraldisi kajastatakse juhul, kui kontsernil on minevikus aset leidnud sündmusest tulenev juriidiline või faktiline kohustis, on tõenäoline, et selle kohustise täitmise tulemusena majanduslikku kasu sisaldavad ressursid vähenevad, ning kohustise summat on võimalik usaldusväärselt hinnata.

Lubadusi, garantiisid ja muid kohustusi, mis võivad teatud olukordades (mis ei ole veel tekkinud) muutuda siduvaks kohustuseks, avalikustatakse raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustistena.

Möödunud sündmustest tulenevad eksisteerivad kohustused, mis juhtkonna hinnangul ei realiseeru või mida ei saa usaldusväärselt hinnata, kajastatakse samuti tingimuslike kohustistena.

XIII Riiklikud sihtfinantseeringud

Riiklikke sihtfinantseeringuid kajastatakse esialgu edasilükkunud tuluna, kui on olemas piisav kindlus, et see tulu laekub ning kontsern vastab kõigile sihtfinantseeringuga seotud tingimustele. Tegevuskulude sihtfinantseeringut kajastatakse kasumiaruandes nendes perioodides, mil leiavad aset kulud, mille kompenseerimiseks sihtfinantseering on mõeldud. Kontserni poolt soetatud vara maksumust kompenseerivaid sihtfinantseeringuid kajastatakse kasumiaruandes süsteemselt vara kasuliku eluea jooksul.

XIV Laenukasutuse kulutused

Laenukasutuse kulutused kantakse kuludesse nende tegemise perioodil.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Kontsern kapitaliseerib laenukasutuse kulutusi, mis on otseselt seotud tingimustele vastava vara soetamise, ehitamise või valmistamisega kuni projekti lõpliku valmimiseni.

XV Rent

Kapitalirent, mille puhul kõik renditud eseme omandiõigusega seotud olulised riskid ja hüved lähevad rentnikule üle, kapitaliseeritakse rendi alguskuupäeval renditud vara õiglasest väärtuses või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses vastavalt sellele, kumb on väiksem. Rendimaksed jaotatakse finantskulude ja rendikohustise vähendamise vahel nii, et saavutaks konstantne intressimäär kohustise jäägil. Finantskulud kantakse otse kasumiaruandesse.

Kasutusrendiks liigitatakse rent, mille puhul kõik olulised vara omandiõigusega seonduvad riskid ja hüved jäävad rendileandjale. Esialgsed otsesed kulud, mis on tekkinud kasutusrendi tingimuste üle läbirääkimisel, lisatakse renditud vara bilansilisele jääkmaksumusele ning kajastatakse rendiperioodi jooksul rendituluga samadel alustel.

XVI Kohustuslik reservkapital

Omakapital sisaldab kohustuslikku reservkapitali, mis moodustatakse kooskõlas Eesti äriseadustikuga. Vastavalt nimetatud õigusaktis sätestatud nõudmistele on kontsern kohustatud eraldama 5% oma aastakasumist kohustuslikku reservkapitali kuni see moodustab vähemalt 10% kontserni aktsiakapitalist. Kohustuslikku reservkapitali tohib kasutada kahjumi katmiseks, kui kahjumit ei ole võimalik katta vabast aktsiakapitalist, ning samuti kontserni aktsiakapitali suurendamiseks. Kohustuslikku reservkapitali ei tohi dividendidena välja maksta.

XVII Tulumaks

Ettevõtte tulumaks

Eesti Vabariigi tulumaksuseaduse kohaselt ei pea ettevõtte maksma tulumaksu oma tuludelt (majandusaasta kasumilt). Selle asemel on tulumaksuga maksustatud kasumi jaotamine (dividendid). 2017. aastal oli maksumäär 20/80 netodividendidena väljamakstud summalt. Tulumaks, mis tuleb tasuda dividendide väljamaksmisel, kajastatakse selle perioodi tulumaksukuluna, kus dividendid välja kuulutati (kui tekkis maksekohustus).

Maksustamissüsteemi eripära tõttu edasilükkunud tulumaksukohustisi ja -varasid ei teki. Tulumaksukohustist, mis tekiks jaotamata kasumi dividendidena välja maksmisel, finantsseisundi aruandes ei kajastata. Selle asemel avalikustatakse raamatupidamise aastaaruande lisades (lisa 16) potentsiaalne tulumaksukohustis, mis tekiks kogu vaba omakapital dividendidena väljamaksmisel.

XVIII Faktooring

Faktooring on nõuete müümine kas tagasinõudeõigusega või tagasinõudeõiguseta. Kontsern faktoorig pankadega oma nõudeid ostjate vastu tagasinõudeõigusega faktooringulepingute alusel. Selline tehing kajastatakse nõude müügina ja sellega seotud kulud finantskuluna.

XIX Kasvuhoonegaaside heited

Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemi alusel saab emaettevõtte tasuta heiteõigusi. Õigusi antakse kord aastas ning vastutasuks peab emaettevõtte loovutama õigusi mahus, mis võrdub tema tegelike heitkogustega. Kontsern kohaldab antud heiteõiguste kajastamisel netokohustiste põhimõtet. Seega kajastatakse eraldist ainult siis, kui tegelikud heited ületavad antud ja kasutamata heiteõigusi.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Heiteõiguste ülejääki finantsseisundi aruandes ei näidata. Aasta jooksul õiguste müügist saadud tulu kajastatakse raamatupidamises tehingu sõlmimisel kasumiaruande real „Muud tulud“. Teistelt osapooltelt ostetud heiteõigusi kajastatakse soetusmaksumuses. Heidetega seotud kulusid kajastatakse muude ärikuludena. 2017. ja 2016. aasta 31. detsembri seisuga Horizon Tselluloosi ja Paberi AS-il selliseid eraldisi ei olnud.

XX Seotud osapooled

Äriühinguid ja füüsilisi isikuid peetakse seotud osapoolteks juhul, kui üks neist omab teise üle kontrolli või olulist mõju majandustegevust puudutavate otsuste tegemisel. Kontserni seotud osapoolteks loetakse järgmisi äriühinguid ja füüsilisi isikuid:

- lõplikku kontrolli omav emaettevõtte
- teised samasse kontserni kuuluvad ettevõtted
- kontserni ja emaettevõtte juhtkonna võtmeisikud
- ülaltoodud poolte lähisugulased ja nende kontrollitud äriühingud

XXI Bilansipäevajärgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes on kajastatud olulisi varade ja kohustiste hindamist mõjutavaid asjaolusid, mis ilmnesid aruandekuupäeva (31. detsember 2017) ja raamatupidamise aastaaruande koostamise kuupäeva vahel ning on seotud aruandeperioodil või varem toimunud tehingutega. Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustiste hindamisel arvesse võetud, ent millel on oluline mõju järgmise majandusaasta tulemustele, on samuti raamatupidamise aastaaruandes kajastatud.

XXII Muudatused arvestuspõhimõtetes ja esitusviisis

Uute ja/või muudetud IFRS standardite ja IFRIC-i tõlgenduste rakendamine

Arvestuspõhimõtteid on rakendatud järjepidevalt kõigil aruandes esitatud perioodidel, välja arvatud järgnevad uued ja/või muudetud IFRS-id, mida on rakendatud alates 1. jaanuarist 2017:

- **IAS 12 muudatused: edasilükkunud tulumaksuvara kajastamine kasutamata maksukahjumitelt**
Muudatuste eesmärgiks on täpsustada, kuidas kajastada edasilükkunud tulumaksuvara realiseerimata maksukahjumitelt, et adresseerida erinevusi IAS 12 rakendamisel. Erinevused kõnealuse standardi rakendamisel on tekkinud eelkõige seoses õiglase väärtuse vähenemisel ilmnevate mahaarvatavate ajutiste erinevustega, vara realiseerimisega üle selle bilansilise jääkmaksumuse, tõenäolise tulevase maksustatava kasumiga ning individuaalse või kollektiivse hindamise kasuks otsustamisega. Muudatuse rakendamine ei avalda mõju kontserni raamatupidamise aastaaruandele.
- **IAS 7 muudatused: avalikustamisalgatus**
Muudatusega soovitakse tagada sellise informatsiooni avalikustamine, mis võimaldaks finantsaruannete kasutajatel hinnata finantseerimistegevusega seotud kohustiste rahalisi ja mitterahalisi muutusi. Muudatustes selgitatakse, et üks viis avalikustamismõtte täitmiseks on tuua finantsseisundi aruandes ära finantseerimistegevusega seotud kohustiste bilansiliste maksumuste muutuste võrdlev tabel, kus on kirjas muutused finantseerimistegevusega seotud rahavoogudes, tütarettevõtete või muude äriüksuste üle kontrolli saavutamise või selle kaotamisega seotud muutused, valuutakursside muutuste mõju, õiglase väärtuse muutused ja muud muutused. Kõnealune muudatus kontserni ei puudutanud.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

- IASB on välja andnud muudatustekogumiku „Iga-aastased IFRS-ide parandused ajavahemikuks 2014–2016“. Muudatustekogumik ettevõtte raamatupidamise aastaaruandele mingit mõju ei avaldanud.

Vastuvõetud, kuid mitte veel jõustunud standardid

- **IFRS 9 „Finantsinstrumendid“: klassifitseerimine ja mõõtmine**
Standardit kohaldatakse 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Standardi IFRS 9 lõppversioon koondab kõiki finantsinstrumentide projekti etappe ning asendab standardi IAS 39 ning kõik eelnevad IFRS 9 versioonid. Standard kehtestab uue finantsvarade klassifitseerimise ja mõõtmise raamistiku, finantskohustiste raamatupidamisliku kajastamise nõuded, finantsvarade allahindluse reeglistiku ja riskimaandamisarvestuse (*hedge accounting*) erireeglid. Juhtkond ei ole seda muudatust rakendanud.
- **IFRS 15 „Kliendilepingutest saadav tulu“**
Standardit kohaldatakse 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele. Standardiga IFRS 15 kehtestatakse 5-astmeline mudel, mida hakatakse rakendada kliendilepingutest teenitavale tulule sõltumata tegevusalast ja tulutehingu liigist. Standardi nõudmised hakkavad kehtima ka ettevõtte tavapärase tegevuse väljundiks mitteolevate mittefinantsvarade müümisest saadud kasumite ja kahjumite kajastamisele ja mõõtmisele (nt materiaalse või immateriaalse põhivara müügile). Lisaks suurenevad oluliselt avalikustamismõuded, nt kogutulu jaotuse avalikustamine muutub detailsemaks ning avalikustatakse informatsioon teostamiskohustuste (*performance obligations*) kohta, lepinguvara ja -kohustiste saldode muutused ning peamised juhtkonna hinnangud ja eeldused. Kontsern ei ole veel hinnanud selle standardi rakendamise mõju.
- **IFRS 15 „Kliendilepingutest saadav tulu“ selgitused**
Selgitused kehtivad 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Selgituste eesmärgiks on selgitada IASB kavatsusi IFRS 15 väljatöötamisel. Täpsustatud on teostamiskohustuste identifitseerimist, agendina tegutsemise kriteeriumeid ning litsentsitasude kajastamist. Esimese puhul muudeti „eraldi identifitseeritava“ põhimõtte sõnastust; teise puhul on antud juhiseid hindamaks, kas ettevõtte tegutseb agendi või põhitöövõtjana, ning kuidas rakendada kontrollipõhimõtet. Litsentside kajastamise osas on lisatud juhised intellektuaalomandi ja litsentsitasude kajastamiseks. Selgitustega antakse ka täiendavaid praktilisi nõuandeid ettevõtetele, kes rakendavad IFRS 15 täielikult tagasiulatuvalt või on valinud osaliselt tagasiulatuva rakendamise. Kontsern ei ole veel hinnanud selle standardi rakendamise mõju.
- **IFRS 16 „Rendiarvestus“**
Standardit kohaldatakse 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele. Standardiga IFRS 16 kehtestatakse rentide kajastamise, mõõtmise, esitamise ja avalikustamise põhimõtted mõlemale lepingupoolele, st nii kliendile (rentnikule) kui ka teenuseosutajale (rendileandjale). Uue standardi kohaselt peavad kajastama rentnikud suurema osa rentidest oma finantsaruannetes. Kui mõned erandid välja arvata, kajastatakse kõiki rente ühtse mudeli alusel. Rendileandjate jaoks jääb rentide kajastamine suures osas muutumatuks. Kontsern ei ole veel hinnanud selle standardi rakendamise mõju.
- **IFRS 17 „Kindlustuslepingud“**
Standardit kohaldatakse 1. jaanuaril 2021 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele. Kui varem on rakendatud nii IFRS 15 kui ka IFRS 9, on lubatud ka ennetähtaegne rakendamine.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Standardiga IFRS 17 kehtestatakse väljastatud kindlustuslepingute kajastamise, mõõtmise, esitamise ja avalikustamise põhimõtted. Standardi kohaselt tuleks kajastada sarnaste põhimõtete alusel ka edasikindlustuslepinguid ning väljastatud valikulise kasumiosalusega investeerimislepinguid. Eesmärk on tagada, et ettevõtteid esitaks nõutud andmeid viisil, mis annaks kõnealustest lepingutest usaldusväärse ülevaate. See informatsioon võimaldab finantsaruannete kasutajatel hinnata IFRS 17 rakendusalaske kuuluvate lepingute mõju ettevõtte finantsseisundile, majandustulemustele ja rahavoogudele. EL ei ole kõnealust standardit veel heaks kiitnud. Juhtkond ei ole seda muudatust rakendanud.

- **IFRS 10 „Konsolideeritud finantsaruanded“ ja IAS 28 „Investeeringud sidus- ja ühisettevõtetesse“ muudatused: varade müügi ja üleandmise tehingud investori ja tema sidus- või ühisettevõtete vahel**
Muudatuses käsitletakse ebakõlasid IFRS 10 ja IAS 28 nõuete vahel, mis puudutavad varade müügi ja üleandmise tehinguid investori ja tema sidus- või ühisettevõtete vahel. Muudatuste tulemusena kajastatakse kasumeid ja kahjumeid äritegevuseks kvalifitseeruvate varadega tehtavate tehingute puhul täies ulatuses (sõltumata sellest, kas neid hoitakse tüüarettevõttes või mitte). Kasumeid ja kahjumeid äritegevuseks mitte kvalifitseeruvate varadega tehtavate tehingute puhul kajastatakse osaliselt ka siis, kui kõnealuseid varasid hoitakse tüüarettevõttes. 2015. aasta detsembris lükkas IASB muudatuse jõustumise kuupäeva määramata ajaks edasi, et oodata ära oma kapitaliosaluse meetodit käsitleva uuringu tulemused. EL ei ole kõnealuseid muudatusi veel heaks kiitnud. Muudatuse rakendamine ei mõjuta kontserni finantsseisundit ega -tulemusi, kuid võib muuta kontserni poolt avalikustatavat teavet.
- **IFRS 2 „Aktsiapõhine makse“ muudatused: klassifitseerimine ja mõõtmine**
Muudatusi kohaldatakse 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Muudatustega antakse juhised optiooni üleandmise tingimuste mõjude arvestamiseks rahas arveldatavate aktsiapõhiste maksete hindamisel ja kajastamisel raamatupidamises, kinnipeetava tulumaksukohustise kajastamiseks tasaarveldatavate aktsiapõhiste maksete puhul ja selliste aktsiapõhiste maksete tingimuste muudatuste kajastamiseks, mille tulemusena muutub aktsiapõhise makse klassifikatsioon rahas arveldatavast omakapitaliinstrumentides arveldatavaks. EL ei ole kõnealuseid muudatusi veel heaks kiitnud. Kontsernil ei olnud tehinguid, mida kõnealune muudatus puudutaks.
- **IFRS 4 muudatused: standardi IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ kohaldamine koos standardiga IFRS 4 „Kindlustuslepingud“**
Muudatusi kohaldatakse 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele. Muudatustega adresseeritakse muresid, mis on tekkinud seoses IFRS 9 rakendamisega varem, kui saab võimalikuks kohaldada kindlustuslepingute kajastamise standardit, mida IASB IFRS 4 asendamiseks välja töötab. Muudatustega antakse ettevõtetele, kes väljastavad kindlustuslepinguid, kaks võimalust: ajutine võimalus mitte rakendada standardit IFRS 9 (*deferral approach*) või rakendada IFRS 9 täies ulatuses võimalusega kajastada sellest tekkinud volatiilsus mitte kasumiaruandes, vaid muus koondkasumis (*overlay approach*). Juhtkond ei ole seda muudatust rakendanud.
- **IAS 40 muudatused: reklassifitseerimised kinnisvarainvesteeringuks**
Muudatusi kohaldatakse 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Muudatustega täpsustatakse, millal peaks ettevõtte klassifitseerima põhivara, sh lõpetamata põhivara, kinnisvarainvesteeringuks või vastupidi. Kasutusviis muutub, kui vara vastab või enam ei vasta kinnisvarainvesteeringu mõistele ja kasutusviisi muutuse kohta on olemas selge tõendus. Ainuüksi juhtkonna kavatsus

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

kasutusviisi muuta ei ole piisav vara ümberklassifitseerimiseks. EL ei ole kõnealuseid muudatusi veel heaks kiitnud. Kontsernil ei olnud tehinguid, mida kõnealune muudatus puudutaks.

- **IFRS 9 muudatus: negatiivse hüvitisega ettemaksed**

Muudatust kohaldatakse 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Muudatusega lubatakse kajastada finantsvara, mille lepingutingimused lubavad või nõuavad, et lepingupool maksaks või saaks lepingu ennetähtaegse lõpetamise korral mõistlikus suuruses hüvitist (st vara omaniku seisukohalt vaadatuna tekiks nii „negatiivne hüvitis“), korrigeeritud soetusmaksumuses või õiglasest väärtuses muu koondkasumi kaudu. EL ei ole kõnealuseid muudatusi veel heaks kiitnud. Kontsern ei ole veel hinnanud selle standardi rakendamise mõju.

- **IAS 28 muudatused: pikaajalised osalused sidus- ja ühisettevõtetes**

Muudatusi kohaldatakse 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Muudatustega käsitletakse seda, kas pikaajalisi osalusi sidus- ja ühisettevõtetes, mis moodustavad sisuliselt osa netoinvesteeringust kõnealustesse sidus- või ühisettevõtetesse, tuleks mõõta (ja nende väärtuse langust kajastada) vastavalt standardile IFRS 9 või IAS 28 või tuleks neid rakendada kombineeritult. Muudatustega täpsustatakse, et kapitaliosaluse meetodil mittekajastatavate pikaajaliste osaluste kajastamisel kohaldab ettevõtte esmalt standardit IFRS 9 ning alles seejärel standardit IAS 28. Standardi IFRS 9 rakendamisel ei arvesta ettevõtte seega pikaajaliste osaluste bilansilise väärtuse korrigeerimisega, mis standardi IAS 28 rakendamisel tekib. EL ei ole kõnealuseid muudatusi veel heaks kiitnud. Kõnealuste muudatuste rakendamine ei mõjuta kontserni finantsseisundit ega -tulemusi.

- **IAS 19 muudatus: plaani muutmise, kärpimine või arveldamine**

Muudatusi kohaldatakse 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Muudatustega pannakse majandusüksustele kohustus uuendada aktuaarseid eeldusi, et teha pärast plaani muutmist, kärpimist või arveldamist kindlaks jooksva tööalase teenistuse kulutus ning netointress ülejäänud aruandeperioodiks. Samuti täpsustatakse muudatustega seda, kuidas mõjutab plaani muutmise, kärpimise või arveldamise vara ülemmäära rakendamist. EL ei ole kõnealuseid muudatusi veel heaks kiitnud. Juhtkond ei ole seda muudatust rakendanud.

- **IFRIC-i TÕLGENDUS 22: välisvaluutatehingud ja ettemaksed**

Tõlgendust kohaldatakse 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Tõlgendus selgitab välisvaluutas tehtud ettemaksete raamatupidamislikku kajastamist ja katab sellised tehingud, mille puhul ettevõtte kajastab tasutud või saadud ettemaksu tulemusena mittefinantsvara või -kohustise enne soetatud vara, kulu või tulu kajastamist. Muudatuse kohaselt on tehingu kuupäevaks, mille alusel määrata kasutatav valuutakurss, sellise ettemaksuvara või ettemakstud tulu kajastamise kuupäev. Kui ettemakseid tehakse mitmes osas, tuleb ettevõtte määrata tehingu kuupäev iga sellise saadud või tasutud ettemakse kohta eraldi. EL ei ole kõnealust tõlgendust veel heaks kiitnud. Muudatuse rakendamine ei avalda mõju kontserni raamatupidamise aastaaruandele.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

- **IASB on välja andnud muudatustekogumiku „Iga-aastased IFRS-ide parandused ajavahemikuks 2014–2016“.** Muudatusi kohaldatakse standardite IFRS 1 ja IAS 28 osas 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele. IAS 28 puhul on lubatud ka ennetähtaegne rakendamine. Muudatuste rakendamine ei mõjuta kontserni finantsseisundit ega -tulemusi, kuid võib muuta kontserni poolt avalikustatavat teavet.
  - **IFRS 1 „Rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite esmakordne kasutuselevõtt“.** See täiendus kaotab IFRS-i esmakordsele kasutajale lühiajaliselt lubatud erandid finantsinstrumentide, töötajatele makstavate hüvitiste ja investeerimisettevõtetega seotud avalikustamiskoostade osas.
  - **IAS 28 „Investeeringud sidus- ja ühissetevõtetesse“.** Muudatustega selgitatakse, et riskikapitaliettevõtetel ja muudel kvalifitseeruvatel ettevõtetel on võimalus esialgsel arvele võtmisel otsustada kajastada investeeringut õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande ning seda on võimalik otsustada iga investeeringu puhul eraldi ehk rakendada investeeringupõhiselt.
- **IFRIC-i tõlgendus 23: ebakindlus tulumaksu kajastamisel**
Tõlgendust kohaldatakse 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Tõlgenduses käsitletakse tulumaksu kajastamist juhtudel, kus maksustamisviisile omane määramatus mõjutab standardi IAS 12 rakendamist. Tõlgenduses antakse suuniseid ebamääraste maksustamisviiside eraldi ja koos kajastamise, maksuhalduri kontrolli, ebakindluse kajastamiseks sobiva meetodi valimise ning asjaolude muutumise kajastamise kohta. EL ei ole kõnealust tõlgendust veel heaks kiitnud. Juhtkond ei ole seda muudatust rakendanud.
- **IASB on välja andnud muudatustekogumiku „Iga-aastased IFRS-ide parandused ajavahemikuks 2015–2017“.** Muudatusi kohaldatakse 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Kõnealuseid muudatusi pole EL veel heaks kiitnud. Muudatustega võivad kaasneda muudatused kontserni poolt avalikustatavas teabes.
  - IFRS 3 „Äriühendused“ ja IFRS 11 „Ühised ettevõtmised“. Standardi IFRS 3 muudatustega täpsustatakse, et kui ettevõtte saavutab ühistegevuseks liigituva äritegevuse üle kontrolli, tuleb tema varasem osalus kõnealuses äritegevuses ümberhinnata. Standardi IFRS 11 muudatustega täpsustatakse, et kui ettevõtte saavutab ühistegevuseks liigituva äritegevuse läbi ühise kontrolli, tema varasemat osalust kõnealuses äritegevuses ümber ei hinnata.
  - IAS 12 „Tulumaks“. Muudatustega täpsustatakse, et omakapitali alla liigitatud finantsinstrumentide maksetega seotud tulumaksukohustist tuleb kajastada vastavalt sellele, kus kajastati möödunud perioodidel jaotamisele kuuluva kasumi tekitanud tehinguid või sündmusi.
  - IAS 23 „Laenukasutuse kulutused“. Muudatused puudutavad standardi paragrahvi 14 ning nendega täpsustatakse, et kui tingimustele vastav varaobjekt on viidud otstarbekohasesse kasutus- või müügivalmidusse, kuid sellega seotud laen ei ole täies ulatuses tagasi makstud, tuleb kanda kõnealune laenusumma ettevõtte üldiste laenukohustuste koosseisu.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

LISA 5. RAHA JA RAHALÄHENDID

	31. detsember 2017	31. detsember 2016
<i>Raha koosneb järgmistest komponentidest:</i>		
Raha kassas	8	2
Raha pangakontodel	10 049	2 061
KOKKU	10 057	2 063

LISA 6. NÕUDED OSTJATE VASTU

	31. detsember 2017	31. detsember 2016
<i>Nõuded tähtajaga kuni üks aasta:</i>		
Nõuded ostjate vastu	7 119	7 866
Tähtaja ületanud nõuete eraldis	-62	-2
Käibemaksunõue	770	754
Muud intressinõuded (lisa 25)	43	38
Lühiajalised laenud (lisa 25)	56	56
Muud nõuded	109	86
KOKKU	8 035	8 798

EBATÕENÄOLISELT LAEKUVATE NÕUETE MAHAKANDMINE JA ALLAHINDLUS

Saldo seisuga 31. detsember 2016	-2
Täiendav eraldis	-60
Bilansist maha kantud	0
Saldo seisuga 31. detsember 2017	-62
Saldo seisuga 31. detsember 2015	-1
Täiendav eraldis	-1
Bilansist maha kantud	0
Saldo seisuga 31. detsember 2016	-2

Mahakandmise põhjus oli aegunud võlgnevuste sissenõudmise võimatuks osutumine.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

LISA 7. VARUD

	31. detsember 2017	31. detsember 2016
Tootmismaterjal	1 808	2 588
Lõpetamata toodang	91	121
Valmistoodang	1 001	1 031
Ettemaksed	19	45
Müügiks ostetud kaubad	106	222
KOKKU	3 025	4 007

2017. aastal kanti maha 29 tuhat euro väärtuses vananenud tootmismaterjale (2016: 60 tuhat eurot).

LISA 8. MÜÜGIKS HOITAVAD VARAD

Pärast tütarettevõtte Horizon Tissue OÜ juhtkonna 2018. aastal langetatud otsust pehmepaberi tootmine lõpetada klassifitseeriti oluline osa kõnealuse tütarettevõtte varadest ja kohustistest müügiks hoitavateks.

Varade iseloomu paremaks kajastamiseks on materiaalne põhivara liigitatud ümber aasta jooksul müüdavaks käibevaraks.

Kõik ülejäänud varad ja kohustised on kajastatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, nagu näidatud alltoodud tabelis. 2017. aasta 31. detsembri seisuga ei ole Horizon Tissue OÜ finantsseisundi aruandes kajastatud kontsernisisesid tehinguid.

	31. detsember 2017
<i>Varad</i>	
Materiaalne põhivara – müügiks hoitavad varad	4 692
Võlgnikud	983
Varud	1 027
Raha ja rahalähendid	3
<i>Kohustised</i>	
Võlausaldajad	1 484
Intressikandvad kohustised	1 395

Horizon Tissue OÜ neto rahavood on järgmised:

	2017	2016
Äritegevus	363	-388
Investeermistgevus	-69	-51
Finantseerimistgevus	-317	408
Rahavood kokku	-23	-31

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Vahetult enne Horizon Tissue OÜ liigitamist lõpetatud tegevusvaldkonnaks hinnati teatud materiaalse põhivara objektide kaetavat väärtust ning väärtuse langust ei tuvastatud. 2017. aasta 31. detsembri seisuga täiendavat allahindlust ei kajastatud, kuna müügigrupi bilansiline väärtus ei olnud langenud alla tema õiglase väärtuse (miinus müügikulutused).

LISA 9. LAENUNÕUDED

	31. detsember 2017	31. detsember 2016
Pikaajalised laenud kontserni ettevõttele	70	70
Pikaajalised nõuded kontserni ettevõttele	42	42
KOKKU	112	112

Laenu tagasimaksmise tähtaeg on 31. detsembril 2019, intressimäär 4% ja alusvaluuta euro.

Võõrandamislepingu alusel liigitati 112 tuhat euro väärtuses laenu- ja muid nõudeid ühest Tolarami kontserni kuuluvast ettevõttest teise Tolarami kontserni kuuluva ettevõtte pikaajalisteks nõueteks.

Vt lisateavet lisast 26.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

LISA 10. MATERIAALNE PÕHIVARA

	Maa ja ehitised	Rajatised, seadmed ja sõidukid	Lõpetamata vara ja ettemaksed	Kokku
Maksumus				
Seisuga 1. jaanuar 2016	20 407	93 447	740	114 594
Ostud	47	695	4 110	4 852
Müügid	0	-94	0	-94
Ümberliigitamised	411	64	-475	0
Seisuga 31. detsember 2016	20 865	94 112	4 375	119 352
Ostud	33	1 946	17 888	19 867
Müügid	-1	-174	0	-175
Müügiks hoitavateks varadeks liigitatud	0	-6 579	0	-6 580
Ümberliigitamised	68	996	-1 064	0
Seisuga 31. detsember 2017	20 965	90 301	21 199	132 465
Kulum ja väärtuse langus				
Seisuga 1. jaanuar 2016	4 232	28 995	0	33 227
Amortisatsioonikulu aastas	333	2 507	0	2 840
Müügid	0	-77	0	-77
Seisuga 31. detsember 2016	4 565	31 425	0	35 990
Amortisatsioonikulu aastas	335	2 455	0	2 790
Müügid	-1	-160	0	-161
Müügiks hoitavateks varadeks liigitatud	0	-1 889	0	-1 889
Seisuga 31. detsember 2017	4 899	31 831	0	36 730
Bilansiline jääkväärtus				
Seisuga 31. detsember 2017	16 066	58 470	21 199	95 735
Seisuga 31. detsember 2016	16 300	62 687	4 375	83 362

Seoses koostootmisjaama ehitamise projektiga kapitaliseeriti 2017. aastal intresse 220 tuhat euro väärtuses. 2016. aastal kapitaliseeriti 44 tuhat euro väärtuses intresse.

Tütaretevõtte lõpetatud tegevusvaldkonnaks klassifitseerimise tõttu on liigitatud materiaalne põhivara ümber käibevaraks. Täpsem teave on toodud lisas 8.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

LISA 11. IMMATERIAALNE PÕHIVARA

	Patendid ja litsentsid	Arvutitarkvara	Hoonestusõigus	Kokku
Maksumus				
Seisuga 1. jaanuar 2016	21	448	192	661
Ostud	5	4	0	9
Seisuga 31. detsember 2016	26	452	192	670
Ostud	0	0	0	0
Müügid	-18	0	0	-18
Seisuga 31. detsember 2017	8	452	192	652
Kulum ja väärtuse langus				
Seisuga 1. jaanuar 2016	14	448	19	481
Amortisatsioonikulu aastas	4	0	4	8
Müügid	0	0	0	0
Seisuga 31. detsember 2016	18	448	23	489
Amortisatsioonikulu aastas	2	1	4	7
Müügid	-16	0	0	-16
Seisuga 31. detsember 2017	4	449	27	480
Bilansiline jääkväärtus				
Seisuga 31. detsember 2017	4	3	165	172
Seisuga 31. detsember 2016	8	4	169	181

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

LISA 12. KAPITALI- JA KASUTUSRENDID

Aastased rendimaksud kapitali- ja kasutusrendi eest liigitatuna rendilepingu lõppemise aasta järgi on järgmised:

31. detsember 2017	Miimummakse
KASUTUSRENT (autod)	
Kuni 1 aasta jooksul	46
1–5 aasta jooksul (autod)	82
Makstud 2017. aastal	58
31. detsember 2016	Miimummakse
KASUTUSRENT (autod)	
Kuni 1 aasta jooksul	58
1–5 aasta jooksul (autod)	132
Makstud 2016. aastal	75

Keskmine intressimäär 2017. aastal oli 1,5% (2016: 1,6%).

Alusvaluuta on euro. Iga auto on vastava rendi tagatis.

31. detsember 2017	Miimummakse	Rendimaksete nüüdisväärtus
	EUR	EUR
KAPITALIRENT		
Kuni 1 aasta jooksul	294	281
1–5 aasta jooksul	1 084	1 069
Minimaalsed rendimaksud kokku	1 378	0
Finantseerimiskulude mahaarvamine	-28	0
Miimumrendimaksete nüüdisväärtus	1 350	1 350
31. detsember 2016	Miimummakse	Rendimaksete nüüdisväärtus
	EUR	EUR
KAPITALIRENT		
Kuni 1 aasta jooksul	102	98
1–5 aasta jooksul	233	229
Minimaalsed rendimaksud kokku	335	0
Finantseerimiskulude mahaarvamine	-8	0
Miimumrendimaksete nüüdisväärtus	327	327

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Kapitalirent

Varad	Ostuhind	Akumuleeritud kulum seisuga 31. detsember 2017	Bilansiline jääkväärtus seisuga 31. detsember 2017
	EUR	EUR	EUR
Kotitootmismasin	1 225	5	1 220
Materjalitöötlusmasin	252	88	164
Kahveltöstuk	31	13	18
Rataslaadur	215	43	172
Kahveltöstuk	27	16	11
Kokku	1 750	165	1 585
Varad	Ostuhind	Akumuleeritud kulum seisuga 31. detsember 2016	Bilansiline jääkväärtus seisuga 31. detsember 2016
	EUR	EUR	EUR
Materjalitöötlusmasin	252	63	189
Kahveltöstuk	31	7	24
Rataslaadur	215	22	194
Kahveltöstuk	27	6	20
Kokku	525	98	427

LISA 13. LÜHIAJALISED KOHUSTISED

	31. detsember 2017	31. detsember 2016
Laenud (lisa 15)	6 523	8 317
Intressikandvad laenud*	6 423	8 217
Võlad tarnijatele ja muud kohustised	14 057	7 711
Võlad tarnijatele	11 759	4 403
Palgad ja maksukohustused (lisa 14)	1 832	1 635
Ettevõtte tulumaks	0	1 400
Intressivõlad	56	48
Muud võlgnevused	410	225
KOKKU	20 580	16 028

* Intressikandvad kohustised koosnevad järgmistest komponentidest:

HORIZON TSELLULOOSI JA PABERI AS

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

	31. detsember 2017		31. detsember 2016	
	Kokku	Sh lühiajaline osa	Kokku	Sh lühiajaline osa
Pangalaenud	27 641	4 696	15 422	4 487
SA KIK	367	184	551	184
Arvelduskrediit	392	392	386	386
Muud laenud	870	870	3 062	3 062
Kapitalirendikohustised	1 350	281	327	98
Kokku	30 620	6 423	19 748	8 217

LISA 14. PALGAD JA MAKSUKOHUSTUSED

	31. detsember 2017	31. detsember 2016
Palgavõlg*	1 301	1 175
Tulumaks	148	126
Erisoodustuse tulumaks	11	10
Sotsiaalmaks	288	246
Töötuskindlustusmaks	18	16
Pensionikindlustusmaks	11	10
Aktiisimaks	55	52
KOKKU	1 832	1 635

* Sisaldab puhkusetasude reservi 2017. aasta 31. detsembri seisuga summas 537 tuhat eurot. 2016. aasta 31. detsembri seisuga oli puhkusetasude reservi suuruseks 452 tuhat eurot.

LISA 15. PIKAAJALISED KOHUSTISED

	Laenu- summa	31. detsember 2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		Intressimäär	Tähtaeg
			12 kuu jooksul	Üle 12 kuu		
Laenud	34 924	30 720	6 523	24 197		
Laenukohustused	31 791	28 008	4 881	23 127	3, 6 kuu EURIBOR + 1,5–2,2%	Aprill 2018 – detsember 2021
Käibekapitalivahendid	1 120	1 120	1 120	0	1 kuu EURIBOR + 1,6–2%	
Laenud seotud osapooltelt	242	242	242	0	4%	Märts 2017
Kapitalirent	1 771	1 350	280	1 070	6 kuu EURIBOR + 1,9%	Detsember 2022
Muud kohustised		4 532	0	4 532		
Sihtfinantseeringud		4 532	0	4 532		
KOKKU		35 252	6 523	28 729		

HORIZON TSELLULOOSI JA PABERI AS

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

	Laenusu mma	31. detsember 2016	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		Intressimäär	Tähtaeg
			12 kuu jooksul	Üle 12 kuu		
Laenud	37 769	19 848	8 317	11 531		
Laenukohustused	33 700	15 973	4 671	11 302	1, 3, 6 kuu EURIBOR + 1,5– 3,5%	November 2019 – august 2023
Käibekapitalivahendid	3 306	3 306	3 306	0	1 kuu EURIBOR + 2%	
Laenud seotud osapooltelt	242	242	242	0	4%	Märts 2017
Kapitalirent	521	327	98	229	1, 6 kuu EURIBOR + 1,9–2,25%	September 2016 – juuni 2019
Muud kohustised		4 686	0	4 686		
Sihtfinantseeringud		4 686	0	4 686		
KOKKU		24 534	8 317	16 217		

Pangalaenulepingud sisaldavad muu hulgas teatud tingimusi kontserni finantsnäitajate osas ning kontserni juhtkond püüab tagada, et kõik intressikandvate laenukohustuste finantstingimused oleks täidetud. Finantstingimuste täitmata jätmine annab pankadele õiguse kõik laenukohustused kohe tagasi nõuda. Käesoleval perioodil pole intressikandvate laenukohustuste finantstingimusi rikutud.

2017. aasta lõpu seisuga oli pantitud kontsern laenude tagatiseks vara järgmiselt:

Hüpoteegid summas 53 008 tuhat eurot

Kommertspandid summas 23 818 tuhat eurot

Panditud varade bilansiline väärtus on 95 907 000 eurot (2016: 76 686 000 eurot).

LISA 16. OMAKAPITAL

	31.12.17	31.12.16
Number of issued shares fully paid up	14 828 755	14 828 755
Tolaram Industries Pte Limited	14 828 755	0
Tolaram Corporation Pte Limited	0	14 828 755
Share capital (in thousands)	14 829	14 829
Tolaram Industries Pte Limited	14 829	0
Tolaram Corporation Pte Limited	0	14 829

Ettevõtte potentsiaalne tulumaksukohustis

2017. aasta 31. detsembri seisuga oli ettevõtte jaotamata kasum 56 207 tuhat eurot. Maksimaalne võimalik tulumaksukohustis, mis tekiks ettevõtte jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on 11 241 tuhat eurot. Seega saab ettevõtte netodividendidena välja maksta 44 966 tuhat eurot. 2017. aastal maksis ettevõtte dividende 2016. aasta 31. detsembri seisuga kajastatud jaotamata kasumist ja 2017. aasta kasumist summas 2 400 tuhat eurot.

HORIZON TSELLULOOSI JA PABERI AS

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Maksimaalse võimaliku tulumaksukohustise arvestamisel lähtuti eeldusest, et väljamakstavad netodividendid ja nendega kaasnev tulumaksukulu kokku ei ületa 2017. aasta 31. detsembri seisuga jaotuskõlblikku kasumit.

LISA 17. MÜÜGITULU

2017. aasta kaheteistkümne kuu müügitulu oli 60 041 tuhat eurot (2016: 54 234 tuhat eurot).

Müügitulu tooteliikide kaupa:

	Kogus		Summa	
	2017	2016	2017	2016
			EUR	EUR
Jõupaber (tonni)	65 499	65 944	48 797	43 633
Pehmepaber (tuhat pakki)	6 972	5 581	6 777	5 837
Salvrätikud (tuhat pakki)	5 426	5 431	2 332	2 226
Muud	0	0	970	1 125
Muud pehmepaberi tooted (tuhat pakki)	1 728	2 286	1 165	1 413
KOKKU			60 041	54 234

Jaotus turgude kaupa:

	Müük	
	2017	2016
Euroopa %	62	62
Aafrika %	21	15
Aasia %	10	15
Lähis-Ida %	2	3
Muud %	5	5

LISA 18. MUUD ÄRITULUD

	2017	2016
Kasum põhivara müügist	0	11
Kasum valuutakursi muutustest	0	64
Riiklikud sihtfinantseeringud	153	150
Saastekvootide müük	649	640
Kindlustushüvitis	4	1
Muud tulud	62	123
KOKKU	868	989

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

LISA 19. TOORAINED, VARUD JA KAUBAD

	2017	2016
Paberi tooraine	12 072	11 441
Pehmepaberi tooraine	7 225	6 261
Energia	8 479	8 113
Muud materjalid	2 450	2 344
Kauplemine	990	1 274
KOKKU	31 216	29 433

LISA 20. TÖÖJÕUKULUD

	2017	2016
Keskmine töötajate arv	416	420
Töötasu	7 112	6 710
Sotsiaalmaks (33%) ja töötuskindlustusmaks (0,8%)	2 379	2 248
Töötajatega seotud tööjõukulud	9 491	8 958

LISA 21. MITMESUGUSED KULUD

	2017	2016
Veokulud	3 961	3 873
Muud kulud	3 464	2 804
KOKKU	7 425	6 677

Muude kulude hulka kuuluvad peamiselt remondi- ja hoolduskulud, kindlustus-, turundus- ja turvakulud.

LISA 22. MUUD ÄRIKULUD

	2017	2016
Keskkonnatasud	135	109
Muud kulud	206	135
Kahjum põhivara müügist	15	17
Kahjum valuutakursi muutusest	133	0
Eelmiste perioodide kulud	2	2
Vanad varud	29	60
KOKKU	520	323

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

LISA 23. FINANTSTULUD

	2017	2016
Intressitulu	5	5
Kahjum valuutakursi muutusest	58	0
KOKKU	63	5

LISA 24. FINANTSKULUD

	2017	2016
Kahjum valuutakursi muutusest	0	41
Intressikulud (lisa 25)	372	347
Pangatasud	288	297
Muud finantskulud	30	50
KOKKU	690	735

LISA 25. INTRESSIKULU

	Kuludesse kantud	Kapitaliseeritud*	Makstud
Kokku 2017	372	220	584
Kokku 2016	347	44	380

* Seoses koostootmisjaama ehitamise projektiga kapitaliseeriti 2017. aastal 220 tuhat euro väärtuses intresse. 2016. aastal kapitaliseeriti 44 tuhat euro väärtuses intresse.

LISA 26. TEHINGUD JA SALDOD SEOTUD OSAPOOLTEGA

2017. ja 2016. aasta 31. detsembri seisuga oli seotud osapooltele antud summadest tasumata järgmised:

	31. detsember 2017	31. detsember 2016
Debitoorne võlg		
Tolaram Investments AS, Eesti	211	210
Seotud emaettevõtte kaudu		
Tasumata laen	56	56
Intressid	43	38
Muu	0	4
Pikaajalised laenud	70	70
Pikaajalised nõuded	42	42
Phoenix Land AS, Eesti	2	0
Seotud omaniku kaudu		
Muu	2	0
Tolaram Corporation PTE, Singapur	7	15
Seotud omaniku kaudu		
Muu	7	15
KOKKU	220	225

	31. detsember 2017	31. detsember 2016
Kreditoorne võlg		
Tolaram Group Inc.	100	100
Seotud omaniku kaudu		
Laen	100	100
Tolaram Corporation PTE, Singapur	187	191
Seotud omaniku kaudu		
Laen	142	142
Intressid	45	40
Dividendid	0	0
Muu	0	9
Tolaram Capital PTE LTD, Singapur	2	2
Seotud omaniku kaudu		
Muu	2	2
KOKKU	289	293

HORIZON TSELLULOOSI JA PABERI AS

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Tehingud seotud osapooltega 2017. ja 2016. aastal:

Tehingud kontserni ettevõtetega 2017. aastal				
	Phoenix Land AS	Tolaram Investment AS	Tolaram Corporation PTE, Singapur	Kokku
Muud ärikulud	0	25	0	25
Intressitulu	0	5	0	5
Intressikulu	0	0	6	6
Antud laenud	0	0	0	0
Edasi kantud kulud	2	0	1	3
Tehingud kontserni ettevõtetega 2016. aastal				
	Phoenix Land AS	Tolaram Investment AS	Tolaram Corporation PTE, Singapur	Kokku
Muud ärikulud	0	19	2	20
Intressitulu	0	5	0	5
Intressikulu	0	0	6	6
Antud laenud	0	0	0	0
Edasi kantud kulud	0	1	1	2

LISA 27. FINANTSINSTRUMENDID JA FINANTSRIISKIDE JUHTIMINE

Kontserni tegevus on avatud mitmetele finantsriskidele: tururisk (intressimäära- ja valuutarisk), krediidirisk ja likviidsusrisk.

Kontserni riskijuhtimiskava põhineb eeldusel, et finantsturud on ettearvamatud ning tuleb võtta kohaseid meetmeid, et minimeerida võimalikke kahjulikke mõjusid kontserni finantstegevusele.

Kontserni riskijuhtimine tugineb arusaamal, et kontserni edukus sõltub tema ees seisvate riskide pidevast jälgimisest, põhjalikust analüüsimisest ning tõhusast juhtimisest. Finantsriskide juhtimise peaesmärk on ennetada mistahes kahju või rahalist kahjumit, mis võiks ohustada kontserni omakapitali ja tegevuse jätkamist. Kontsern kehtestab riskijuhtimise põhimõtted ja tegevused, mille eesmärk on riskid tuvastada, neid hinnata, jälgida ja juhtida ning hajutada neid nii ajaliselt kui ka tegevuste ja tegevusvaldkondade vahel. Riskijuhtimise põhimõtteid ja tegevusi viivad ellu kontserni juhid.

Finantsvarade ja -kohustiste kategooriad	Lisa	31. detsember 2017	31. detsember 2016
Tekkepõhine intressitulu	6	43	38
Nõuded ostjate vastu	6	7 119	7 866
Muud nõuded ja ettemaksed	6	109	86
Laenud ja ettemaksed	6, 9	126	126
Laenud	13	30 620	19 748
Võlad tarnijatele ja muud kohustised	13	14 057	7 711

Finantsinstrumentidega seotud tulud, kulud, kasumid ja kahjumid võib liigitada järgmistesse kategooriatesse:

	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	Laenud ja nõuded	Laenud ja nõuded	Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantskohustised	Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantskohustised	Kokku	Kokku
Intressitulud (lisa 23)	5	5	0	0	5	5
Intressikulud (lisa 25)	0	0	-372	-347	-372	-347
Kasum ja kahjum muudest pikaajalistest finantsvaradest (lisa 23)	58	0	0	-41	58	-41
Puhastulem	63	5	-372	-388	-309	-383

Tähtajaks tasumata finantsvarad

Alltoodud tabelis antakse ülevaade tähtajaks tasumata finantsvaradest.

	31. detsember 2017	31. detsember 2016
Kokku	7 119	7 866
Tähtaeg ei ole saabunud	6 164	6 823
Tähtajaks tasumata:		
Kuni 3 kuud	872	992
3–6 kuud	56	0
6–12 kuud	12	33
Üle 12 kuu	15	18
Tasumata nõuete eraldis	-62	-1

Tähtajaks tasumata nõuded moodustasid kõikidest nõuetest 2017. aastal 13,4% ja 2016. aastal 13,3%.

Teave ostjate võlgnevuste ja ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kohta on esitatud lisas 6. Kontsern usub, et saab ebatõenäoliselt laekuvad nõuded siiski kätte, ning seetõttu ei ole neid ka maha kantud.

Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on risk, et finantsseisundi muutumine võib tekitada kontsernile raskusi oma finantskohustistega kaasnevate kohustuste nõuetekohasel ja tähtaegsel täitmisel, või et kontsern ei suuda müüa oma toodangut turuhinnaga ning soovitud aja jooksul. Eelkõige mõjutavad kontserni likviidsust järgmised tegurid:

- Kontserni võime genereerida positiivset netorahavoogu oma tegevuse tagamiseks ning selliste rahavoogude volatiilsus
- Varade ja kohustiste tähtaegade lahknemine ning paindlikkus seda korrigeerida
- Kinnisvara arendamise tempo ja maht
- Rahastamise struktuur

Lühiajaline likviidsuse juhtimine põhineb eelkõige kontserni vastuvõetud aastaeelarvel. Lühiajalise likviidsuse juhtimise eesmärgiks on piisavate likviidsete vahendite (st raha ja rahalähendite ning väga likviidsete investeeringute) olemasolu tagamine. Hinnangutele toetudes peab kontsern hoidma piisavalt likviidseid vahendeid, et tagada oma igapäevase äritegevuse katkematus. Kõnealuste vahendite kättesaadavuse tagamiseks on kontsern sõlminud arvelduskrediidi- ja faktooringulepingud.

Pikaajalist likviidsust mõjutavad peamiselt investeerimisotsused. Pikaajaliste projektide jälgimisega tagatakse, et investeeritavate rahavoogude aeg ja summad ei erineks oluliselt finantseerimise rahavoogude ajast ja summadest.

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Finantsvara ja -kohustiste tähtaegade struktuur

	< 3 kuud	3–12 kuud	1–5 aastat	> 5 aastat	31. detsember 2017
Raha ja rahalähendid	10 057	0	0	0	10 057
Nõuded ostjate vastu	8 036	0	42	0	8 078
Varad kokku	18 093	0	42	0	18 135
Laenud*	2 415	4 371	21 453	3 758	31 997*
Võlad tarnijatele	14 057	0	0	0	14 057
Kohustised kokku	16 472	4 371	21 453	3 758	46 054
	< 3 kuud	3–12 kuud	1–5 aastat	> 5 aastat	31. detsember 2016
Raha ja rahalähendid	2 063	0	0	0	2 063
Nõuded ostjate vastu	8 798	0	42	0	8 840
Varad kokku	10 861	0	42	0	10 903
Laenud	4 597	3 121	12 623	0	20 341
Võlad tarnijatele	7 711	0	0	0	7 711
Kohustised kokku	12 308	3 121	12 623	0	28 052

* Sh intress

Intressimäära- ja valuutarisk

Intressimäärarisk on risk, et turu intressimäärade tõus suurendab intressikulusid niivõrd, et see võib oluliselt mõjutada kontserni tegevustõhusust. Avatus intressimäärariskile tuleneb:

- 1) ujuva intressimääraga laenude kasutamisest ning
- 2) laenude refinantseerimise vajadusest seoses kohustiste täitmise tähtaegade saabumise või uute laenude võtmisega, mis on vajalikud investeerimiskava elluviimiseks olukorras, kus finantsturgude volatiilsus kasvab ja majanduskeskkond muutub.

Enamik kontserni pikaajalisi laene on seotud EURIBOR-iga. Seetõttu mõjutavad kontserni arengud rahvusvahelistel finantsturgudel. Intressimäärariski juhitakse muu hulgas ka rahaturgude intressimäära kõvera jälgimisega, mis väljendab turuosaliste ootusi turu intressimäära osas ja võimaldab hinnata euros fikseeritud intressimäärade muutust.

Kontsern on analüüsinud oma maksustamiseelse kasumi ja rahavoogude tundlikkust juhul, kui intressimäärad muutuks 0,5 protsendi võrra.

Maksustamiseelse kasumi tundlikkusanalüüs näitas, et intressimäärade muutumine (tõus või langus) 0,5 protsendi võrra mõjutaks (suurendaks või vähendaks) 2017. aasta maksustamiseelset kasumit 153 tuhat euro võrra (2016: 99 tuhat euro võrra).

HORIZON TSELLULOOSI JA PABERI AS

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

Kontserni intressikandvad varad ja kohustised

			31. detsember 2017
Tähtaegade kaupa	3–12 kuud	1–5 aastat	Kokku
Intressikandvad varad	56	70	126
Intressikandvad kohustised	-6 399	-24 221	-30 620
Netopositsioon	-6 343	-24 151	-30 494
			31. detsember 2016
Tähtaegade kaupa	3–12 kuud	1–5 aastat	Kokku
Intressikandvad varad	56	70	126
Intressikandvad kohustised	-8 217	-11 531	-19 748
Netopositsioon	-8 161	-11 461	-19 622

Valuutariskide maandamiseks tehakse enamik tehinguid ja sõlmitakse enamik lepinguid eurodes.

Laenude liigitus valuuta alusel

			Osakaal %	
Seisuga 31. detsember	2017	2016	2017	2016
EUR	30 620	19 848	100%	100%
Kokku	30 620	19 848	100%	100%

Intressikandvate varade liigitus valuuta alusel

			Osakaal %	
Seisuga 31. detsember	2017	2016	2017	2016
EUR	126	126	100%	100%
Kokku	126	126	100%	100%

Kontserni varad ja kohustised on eurodes. Seega on valuutarisk kõrvaldatud.

Krediidirisk

Krediidirisk on risk, et finantsinstrumendi teine osapool tekitab kontsernille rahalist kahju, jättes kohustuse täitmata.

Krediidiriski juhitakse, tagades, et ettevõtte ei oleks olulisi krediidiriski kontsentratsioone. Kontsern ennetab ja minimeerib krediidiriski, jälgides ja juhtides igapäevaselt klientide maksekäitumist, et kohaseid meetmeid saaks õigel ajal kasutusele võtta. Kontsern sõlmib äritehinguid ainult tunnustatud ja krediitvõimeliste kolmandate osapooltega. Et riske veelgi minimeerida, kehtestab kontsern konkreetsest kliendist lähtudes klientide võlgnevustele kindlustuslimiidid. Kui klient ei ole konkreetse kindlustuslimiidiga kaetud, siis müügi- ja krediitingimused on kas jooksva või vekslitähajaga akreditiiv või esitajadokumendid. Kõikidel muudel juhtudel taotletakse vastavalt kontserni krediitpoliitikale eelnev nõusolek.

Peale selle jälgitakse pidevalt klientide võlgnevuse saldosiid tagamaks, et kontserni avatus lootusetutele võlgadele ei oleks märkimisväärne.

Võimalike kahjumite katteks moodustatakse eraldised. Võimalikke kahjumeid hinnatakse eelneva kogemuse alusel, võttes arvesse teise poole võimet täita lühikese aja jooksul olemasolevaid kohustusi ning arenguid majanduskeskkonnas.

Kontsern teeb tehinguid ainult selliste partneritega, keda peetakse krediitvõimeliseks. Maksimaalne võimalik krediidirisk võrdub klientide võlgnevuse, rahalähendite ja finantsvaradesse tehtud investeeringute bilansilise koguväärtusega, mis olid 2017. ja 2016. aastal järgmised:

Seisuga 31. detsember	2017	2016
Raha ja rahalähendid (lisa 5)	10 057	2 063
Nõuded ostjate vastu (lisa 6)	7 057	7 864
Muud nõuded (lisa 6)	208	180
Kokku	17 322	10 107

Kontsern hoiab oma vaba raha Eesti pankades, mille krediitireitingud on toodud allolevas tabelis. Toodud krediitireitingud põhinevad pankade emaettevõtete reitingutel, mis on toodud vastavate pankade kodulehekülgedel.

31. detsember 2017	Raha ja raha- lähendid	Moody's		Standard & Poor's		Fitch	
		Lühi- ajaline	Pika- ajaline	Lühi- ajaline	Pika- ajaline	Lühi- ajaline	Pika- ajaline
Swedbank AS	23	P-1	Aa3	A-1+	AA-	F1+	AA-
AS SEB Pank	10 026	P-1	Aa3	A-1	A+	F1+	AA-
Kokku (lisa 5)	10 049						

HORIZON TSELLULOOSI JA PABERI AS

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

31. detsember 2016	Raha ja raha- lähendid	Moody's		Standard & Poor's		Fitch	
		Lühi- ajaline	Pika- ajaline	Lühi- ajaline	Pika- ajaline	Lühi- ajaline	Pika- ajaline
Swedbank AS	2	P-1	Aa3	A-1+	AA-	F1+	AA-
AS SEB Pank	2 059	P-1	Aa3	A-1	A+	F1+	AA-
Kokku (lisa 5)	2 061						

Õiglase väärtus

Kontserni peamisi finantsvarasid ja -kohustisi kajastatakse bilansis. Kontsernil ei ole märkimisväärseid bilansiväliseid finantsvarasid või -kohustisi, mida ei ole käesolevas raamatupidamise aastaaruandes kajastatud. Kohaldatud arvestus- ja aruandluspõhimõtete tõttu ei erine finantsvarade ja -kohustiste bilansilised väärtused oluliselt nende õiglasest väärtusest.

Fikseeritud intressimääraga varade ja kohustiste õiglased väärtused ei erine oluliselt nende bilansilisest jääkmaksumusest, sest fikseeritud intressimäär ei erine oluliselt turul kehtivatest intressimääradest.

Õiglase väärtuse hindamine

Järgnevas tabelis on toodud ära kontserni varade ja kohustiste õiglase väärtuse hindamise hierarhia.

Avalikustatavad kvantitatiivsed andmed õiglase väärtuse hindamise hierarhia kohta 2017. aasta 31. detsembri seisuga:

	Hindamiskuupäev	Kokku	Noteeritud hinnad aktiivsel turul (tase 1)	Olulised sisendid on jälgitavad (tase 2)	Olulised sisendid ei ole jälgitavad (tase 3)
Õiglases väärtuses kajastatavad varad:					
Tekkepõhine intressitulu	31. detsember 2017	43	0	0	43
Nõuded ostjate vastu	31. detsember 2017	7 119	0	0	7 119
Käibemaksunõue	31. detsember 2017	770	0	0	770
Intressinõuded	31. detsember 2017	43	0	0	43
Muud nõuded	31. detsember 2017	109	0	0	109
Õiglases väärtuses kajastatavad kohustised:					
Laenud ja ettemaksed	31. detsember 2017	126	0	0	126
Laenud	31. detsember 2017	31 997	0	31 997	0
Võlad tarnijatele ja muud kohustised	31. detsember 2017	14 057	0	0	14 057

HORIZON TSELLULOOSI JA PABERI AS

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

	Hindamiskuupäev	Kokku	Noteeritud hinnad aktiivsel turul (tase 1)	Olulised sisendid on jälgitavad (tase 2)	Olulised sisendid ei ole jälgitavad (tase 3)
Õiglasest väärtuses kajastatavad varad:					
Tekkepõhine intressitulu	31. detsember 2016	38	0	0	38
Nõuded ostjate vastu	31. detsember 2016	7 866	0	0	7 866
Käibemaksunõue	31. detsember 2016	754	0	0	754
Intressinõuded	31. detsember 2016	38	0	0	38
Muud nõuded	31. detsember 2016	86	0	0	86
Õiglasest väärtuses kajastatavad kohustised:					
Laenud ja ettemaksed	31. detsember 2016	126	0	0	126
Laenud	31. detsember 2016	20 341	0	20 341	0
Võlad tarnijatele ja muud kohustised	31. detsember 2016	7 251	0	0	7 251

* Varad ja kohustised (sh laenud seotud osapooltelt) liigituvad tasemele 3, kuna nendega aktiivsetel turgudel ei kaubelda. Kuna pangalaenu põhinevad turu intressimääradel, on need liigitatud tasemele 2.

Õiglaste väärtuste hindamiseks kasutati järgmiseid meetodeid ja eeldusi:

- Raha, nõuded ostjate vastu, võlad tarnijatele ja muud lühiajalised kohustised – kõigi nende õiglasest väärtused on ligilähedased nende bilansilistele maksumustele peamiselt seetõttu, et tegemist on lühiajaliste tagasimaksetähtaegadega instrumentidega.
- Laenude õiglase väärtuse leidmiseks on diskonteeritud nende hinnangulisi tulevase rahavooge kehtivate intressimääradega, mis põhinevad õiglase väärtuse hierarhia 2. tasemel. Olulisi erinevusi bilansiliste ja õiglaste väärtuste vahel ei tuvastatud.

Täiendav informatsioon õiglase väärtuse hierarhia tasemete kohta on esitatud lisas 4.

Kapitali juhtimine

Kapitali juhtimise põhieesmärk on tagada omakapital, mis kindlustaks kontserni äritegevuse jätkumise ja arengu, ning ennetada riske, mis võivad ohustada kontserni omakapitali.

Kontsern finantseerib oma tegevust nii laenude kui ka omakapitaliga. Investeeringud tootmishoonetesse ja -seadmetesse on väga kapitalimahukad. Seega rahastatakse selliseid projekte tavaliselt eeldusel, et omakapitalist rahastamine ei tohi ületada 20–25% projekti maksumusest.

Optimaalse rahastamisstruktuuri kavandamisel ja riskide kindlakstegemisel ning hindamisel jälgib kontsern omakapitali osakaalu bilansis. Eelmistel perioodidel on kontserni omakapitali tase olnud kõrgem kui pool koguvaredest. 2017. aasta 31. detsembri seisuga moodustas omakapital 60% bilansimahust (2016: 67%).

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

**LISA 28. EMAETTEVÕTTE KONSOLIDEERIMATA FINANTSSEISUNDI
ARUANNE SEISUGA 31. DETSEMBER**

	2017	2016
Käibevara		
Raha ja rahalahendid	10 054	2 037
Nõuded ostjate vastu	9 278	8 391
Varud	1 998	2 415
Käibevara kokku	21 330	12 843
Põhivara		
Pikaajaline finantsvara		
Investeering tütarettevõttesse	3 003	3 503
Laenud ja ettemaksed	112	1 377
Materiaalne põhivara		
Maa ja ehitised	16 066	16 300
Masinad ja seadmed	58 470	57 832
Lõpetamata ehitustööd ja ettemaks põhivara eest	21 199	4 375
Immateriaalne põhivara	172	179
Põhivara kokku	99 022	83 566
Varad kokku	120 352	96 409
Lühiajalised kohustised		
Laenud	5 128	6 652
Võlad tarnijatele ja muud kohustised	12 572	4 758
Maksuvõlad	0	1 400
Lühiajalised kohustised kokku	17 700	12 810
Pikaajalised kohustised		
Laenud	24 197	11 517
Muud kohustised	4 533	4 686
Pikaajalised kohustised kokku	28 730	16 203
Kohustised kokku	46 430	29 013
Omakapital		
Aksiakapital	14 829	14 829
Kohustuslik reservkapital	1 483	1 483
Jaotamata kasum	57 610	51 084
Omakapital kokku	73 922	67 396
Kohustised ja omakapital kokku	120 352	96 409

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

**LISA 29. EMAETTEVÕTTE KONSOLIDEERIMATA KOONDKASUMIARUANNE
LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA**

	2017	2016
Äritulu		
Müügitulu	49 896	44 903
Muud äritulud	825	887
Äritulud kokku	50 721	45 790
Tooraine, varud ja kaubad	22 530	21 580
Tööjõukulud	8 336	7 923
Mitmesugused kulud	6 286	5 748
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude muutus	45	1 137
Muud ärikulud	430	201
Kulum	2 563	2 629
Ärikasum	10 531	6 574
Finantstulud kokku	98	57
Finantskulud kokku	1 104	653
Kasum enne tulumaksu	9 525	5 977
Ettevõtte tulumaks	600	1 400
Puhaskasum	8 925	4 577
Aruandeaasta muu koondkasum	0	0
Aruandeaasta koondkasum kokku	8 925	4 577

LISA 30. EMAETTEVÕTTE KONSOLIDEERIMATA RAHAVOOGUDE ARUANNE

	2017	2016
Äritegevus		
Kasum (+) / kahjum (-) enne maksustamist	9 525	5 977
Kahjum tütaretevõttesse tehtud investeeringu väärtuse langusest	500	0
Kulum (+)	2 563	2 629
Sihtfinantseeringute kulum (-)	-153	-150
Kasum/kahjum põhivara müügist/mahakandmisest (-/+)	15	17
Intressitulu	-40	-57
Intressikulu	359	337
Varude muutus	417	1 448
Muutused nõuetes ostjate vastu	1 081	-1 276
Muutused muudes nõuetes	-42	-340
Muutused võlgnevustes tarnijatele	1 252	329
Muutused viitvõlgades	196	-5
Muutused muudes võlgnevustes	217	165
Rahavood äritegevusest	15 890	9 075
Investeeringustegevus		
Materiaalse põhivara soetamine	-13 432	-4 804
Antud laenud	-625	0
Laekunud intressid	4	0
Rahavood investeeringustegevusest	-14 053	-4 804
Finantseerimistegevus		
Saadud laenud	17 255	8 209
Laenude tagasimaksed	-6 099	-3 939
Makstud dividendid	-2 400	-6 400
Makstud tulumaks	-2 000	-200
Makstud intressid	-576	-380
Rahavood finantseerimistegevusest	6 180	-2 710
Rahavood kokku	8 017	1 561
Raha ja rahalähendid perioodi alguses	2 037	476
Raha ja rahalähendid perioodi lõpus	10 054	2 037

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

LISA 31. EMAETTEVÕTTE KONSOLIDEERIMATA OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

	Aksiakapital	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31. detsember 2015	14 829	1 483	52 108	68 420
Perioodi kasum	0	0	4 577	4 577
Muu koondkasum	0	0	0	0
Dividendid	0	0	-5 600	-5 600
Saldo seisuga 31. detsember 2016	14 829	1 483	51 085	67 397
Perioodi kasum	0	0	8 925	8 925
Muu koondkasum	0	0	0	0
Dividendid	0	0	-2 400	-2 400
Saldo seisuga 31. detsember 2017	14 829	1 483	57 610	73 922

Emaettevõtte korrigeeritud konsolideerimata omakapital (vastavalt äriseadustiku nõuetele) 31. detsembri seisuga:

	2017	2016
Emaettevõtte omakapital	73 922	67 397
Tütarettevõtete väärtus emaettevõtte bilansis (miinus)	-3 003	-3 503
Tütarettevõtete väärtus kapitaliosaluse meetodil (pluss)	1 600	2 384
Kokku	72 519	66 279

2017. AASTA KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KINNITAMINE

Horizon Tselluloosi ja Paberi AS-i juhatuse liikmed allkirjastavad käesolevaga 2017. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ja vandeaudiitori aruandest, kinnitades selles esitatud teabe õigsust.

Nimi	Ametikoht	Allkiri	Kuupäev
Bashyam Krishnan	Juhatuse esimees		<u>16.07.18</u>
Roman Bukatšjov	Juhatuse liige		<u>16.07.18</u>
Bidya Bhusan Dash	Juhatuse liige		<u>16.07.18</u>

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

“HORIZON” TSELLULOOSI JA PABERI AS aktsionärile

Arvamus

Oleme auditeerinud “HORIZON” TSELLULOOSI JA PABERI AS ja tema tütarettevõtjate (kontsern) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2017 ning eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud koondkasumiaruannet, konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet, konsolideeritud rahavoogude aruannet ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid ning konsolideeritud aastaaruande koostamisel kasutatud peamiste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab kaasnev konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt kontserni finantsseisundit seisuga 31. detsember 2017 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga”. Me oleme kontsernist sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (Eesti), ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt eetikakoodeksi nõuetele.

Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet, kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie asjaomast vandeauditori aruannet.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses meie konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon oluliselt lahkneb konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma. Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused raamatupidamise aastaaruande osas

Juhtkond vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ning õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt ning sellise sisekontrollisüsteemi eest nagu juhtkond peab vajalikuks, võimaldamaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande korrektset koostamist ja esitamist ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama kontserni suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad kontserni raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, vääresitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi puhul asjaspepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamiseks kontserni sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust kontserni suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeauditori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada kontserni suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime kontserni majandusüksuste või äritegevuste finantsteabe kohta piisava asjakohase tõendusmaterjali, et avaldada arvamus kontserni konsolideeritud finantsaruannete kohta. Me vastutame kontserniauditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest. Me oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mis tahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

Tallinn, 16. juuli 2018

Olesia Abramova
Vandeauditori number 561
Ernst & Young Baltic AS
Audiitorettevõtja tegevusloa number 58

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

Horizoni juhatus teeb ettepaneku jaotada 2017. aasta puhaskasum summas 8 925 316 eurot järgmiselt:

dividendideks 4 000 000 eurot.

jaotamata kasumisse 4 925 316 eurot.

Bashyam Krishnan

Juhatuse esimees

Roman Bukatšjov

Juhatuse liige

Bidya Bhusan Dash

Juhatuse liige

AKTSIONÄRIDE NIMEKIRI

Aruanne kinnitatakse aktsionäride üldkoosolekul .....

Kontserni aktsionärid on:

Nimi

Aktsiate nimiväärtus

Tolaram Industries PTE. LTD, Singapur

14 828 755 aktsiat, nimiväärtus
1 euro, osakaal omakapitalis 100%

Summad on esitatud tuhandetes eurodes

MÜÜGITULU LIIGITUS VASTAVALT EESTI MAJANDUSE TEGEVUSALADE KLASSIFIKAATORILE (EMTAK)

	EMTAK	Omamaine		Eksport		Kokku	
	kood	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Paberi- ja papitootmine	17121	72	51	48 730	43 582	48 802	43 633
Muude paber- ja papptoodete tootmine	17291	193	189	901	1 081	1 094	1 270
KOKKU		265	240	49 632	44 663	49 896	44 903

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Paberi- ja papitootmine	17121	48801878	97.81%	Jah
Muude paber- ja papptoodete tootmine	17291	1094387	2.19%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6085007
Faks	+372 6085756
E-posti aadress	aleksandra.lisjakova@horizon.ee
Veebilehe aadress	www.horizon.ee